

LETO XXIII. Stev. 292

IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE

"LJUDSKA PRAVICA"

DIREKTOR PODJETJA
LEV MODICGLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK

IVAN SINKOVEC

Liet izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

S SESTANKA NOVINARJEV V DRŽAVNEM SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

Konstruktivne pobude na poti k sporazumu o razorožitvi

Branko Drašković o sovjetski noti članicam OZN v zvezi z bližnjo konferenco Atlantske zveze, o Bulganinovi poslaničah atlantskim državnikom in o poljskem predlogu glede jedrske demilitarizacije Srednje Evrope

Beograd, 13. dec. (Tanjug). Na današnjem sestanku so se novinarji zanimali za stališče sekretariata za zunanje zadeve glede note Sovjetske zveze, poslaničnic članicam OZN in Svici, in poslanic, ki jih je predsednik sovjetske vlade Bulganin te dni poslal predsedniku ZDA ter predsedniku vlad Velike Britanije, Francije in Zvezne republike Nemčije. Predstavnik sekretariata Branko Drašković je o tem dejal:

Zahodu ugodno sprejeli te pobude, kar lahko označimo za ustvarjanje pogojev za popuščanje mednarodne napetosti in perspektivo za sporazumevanje.

Dopisnik Češkoslovaške brzojavne agencije je vprašal:

— Kako presoja Jugoslavija pobudo predsednika indijske vlade Nehruja in odgovor predsednika ministrskega sveta ZSSR Bulganina na ta predlog, kakor tudi pripravljenost Sovjetske zveze, da opusti poskuse z atomskim orožjem?

— Jugoslavija je zmerom menila — je odgovoril Drašković — da je treba doseči sporazum o opustitvi poskusov z atomskim orožjem, pa čeprav samo začasno, ne da bi to pogojno vezali s sporazumom o drugih vprašanjih. Takšen sporazum bi odvrnil nevarnosti, ki groze človeštvu od poskusnih eksplozij, prispeval bi k izboljšanju mednarodnega vzdušja in ustvaril nove pogoje za sporazume, s katerimi bi korak za korakom dosegli splošno raz-

orožitev. Jugoslavija je takšno svoje stališče že večkrat pojasnila, zlasti pa v svoji spomenici, ki jo je izročila ožjemu odboru razorožitvene komisije OZN v Londonu.

Na vprašanje, kakšno je stališče Jugoslavije spriču vesti, da je tretjina ameriških vojaških letal v Evropi na vajah opremljena z jedrskim orožjem, je Drašković odgovoril:

— Ta praksa, ki jo je treba obzaložiti, kaže na nujno potrebo po konstruktivnih ukrepih, da bi dosegli sporazum o razorožitvi. Dopisnik poljske "Tribune Ludu" se je zanimal, kakšno je stališče Jugoslavije glede poljske pobude, da bi Poljsko, Vzhodno in Zahodno Nemčijo ter Češkoslovaško jedrsko demilitarizirali.

— Poljska pobuda — je rekel Drašković — da bi v Srednji Evropi določili cono, v kateri ne bi smelo biti atomskega orožja, je prispevek k naporom za pomiritev v Evropi in na svetu, in sicer tem bolj, ker ta pobuda prispeva k ideji širših sporazumov o opustitvi poskusov z atomskim orožjem, prepovedi njegove proizvodnje in uporabe.

Dopisnik agencije "Reuter" se je zanimal, kaj misli sekretariat o izjavi predstavnika ameriškega zunanjega ministrstva 9. decembra, da sta predsednik Tito in ameriški veleposlanik v Beogradu Riddleberger nedavno govorila o ameriški vojaški pomoči Jugoslaviji. Drašković je izjavil:

— Lahko samo rečem, da je bilo govora o tem vprašanju v duhu medsebojnega razumevanja.

LEPO PRIZNANJE TOVARIŠICI ANI ZIHERL ZA NJENO DOLGOLETNO REVOLUCIONARNO DELO

Ljubljana, 13. decembra. — V prostorih Ljudske skupščine je bila danes prisrčna svečanost, na kateri so Ani Zihel, materi partizanskih otrok, podelili odlikovanje — Red dela I. stopnje.

Odlikovanje ji je izročil predsednik Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko, ki je izrekel tovarišici Zihelovi tople besede v zahvalo za njeno dolgoletno revolucionarno delo. Dejal je: »Vesel sem, da imam prijetno dolžnost in čast, da vam v imenu predsednika republike tovariša Tita izročam to odlikovanje. Naj vam bo v znak priznanja naše socialistične skupnosti. Dobrega četrta stoletja poteka, odkar ste začeli z vsemi silami in sredstvi sodelovati v našem gibanju, najprej v pomoč sinu, pozneje pa se je Vaše delo preraslo v sodelovanje z vsem našim revolucionarnim gibanjem. Vi ste ena izmed najsvetlejših likov naših mater, ki so tako globoko dojele boj mladega rodu in se s tako požrtvovalno vnetostjo vključile v delo in pomagale s svojimi uslugami ne glede na nevarnosti v stari Jugoslaviji, zlasti pa med narodnoosvobodilno borbo.«

Tovarišica Zihelova, skromna kakršna je, se je prisrčno zahvalila, hkrati pa poudarila, da pri delu ni bila sama, temveč da je imela okrog sebe številne sodelavce in sodelavke. »V največje veselje pa mi je bilo ob osvoboditvi, da niti eden izmed otrok, ki sem jih imela med vojno v varstvu, ni prišel v roke okupatorju, ampak so vsi dočakali veliki dan osvoboditve.«

Nato je predsednik OLO Ljubljana dr. Marjan Dermastla v imenu mesta Ljubljane izročil tovarišici Zihelovi kopek cvetja, ji toplo čestital in se zahvalil za njeno skrb za partizanske ilegalkice. Potem so ji čestitali sin Boris, Vida Tomšičeva, Ivan Regent, Vladimir Krivic, Zdenka Kidrič in drugi.

Sodelovanje s ČSR

Izjava Ivica Gretića o gospodarskih pogajanjih v Pragi

Beograd, 13. dec. (Tanjug). Jugoslovanska delegacija z Ivico Gretićem na čelu se je danes vrnila iz Prage, kjer se je pogajala o gospodarskem sodelovanju med našo državo in Češkoslovaško. Po prihodu v Beograd je vodja delegacije izjavil, da sta delegaciji vsestransko analizirali potrebe jugoslovanskega in češkoslovaškega gospodarstva ter možnosti za medsebojno gospodarsko sodelovanje. Govorec o blažni menjava v letu 1958, je Ivica Gretić poudaril, da je s podpisanim protokolom predvideno znatno povečanje menjave, ki bo v prihodnjem letu dosegla višino 24 milijonov dolarjev v vsaki smeri.

cijskega kredita, ki je bil odobren lani. Doseženo je bilo soglasje o znatnem delu češkoslovaških dobav Jugoslaviji na podlagi tega kredita. V te dobave sodijo termoelektrarne, sladkorne tovarne, separacije za premog, oprema za proizvodnjo pnevmatičnih naprav kakor tudi oprema za kmetijstvo in gozdarstvo.

Češkoslovaška je lani odobrila naši državi tudi blagovni kredit. Njegova realizacija je bila prav tako predmet pogajanj v Pragi. S predstavniki Češkoslovaške je bil določen blagovni seznam za dobavo v letu 1958 v znesku okoli osem in pol milijona dolarjev.

Delegaciji sta bili mnenja, da bi bilo možno in koristno sodelovanje v elektroindustriji, metalurgiji in strojni industriji. Dogovorjena so bila načela, na katerih naj bi slonelo industrijsko sodelovanje, vsem ko je bilo gospodarskim organizacijam prepriščeno, da same poiščejo in uveljavijo konkretne dogovore.

V Hercegovini prekinjen promet

Sarajevo, 13. dec. (Tanjug). Slabo vreme je prekinilo železniški promet med Sarajevom in Mostarjem ter Mostarjem in Dubrovnikom. Pri Konjicu je veter prevrnil šest tovornih vagonov. Podobna nesreča se je zgodila pri Dubrovniku, kjer je veter prevrnil tri vagona. Na nekaterih krajih so zemeljski plazovi zasuli progo. Zdaj je še negotovo, kdaj bo promet vzpostavljen. Veter je potrgal skoro vse glavne telefonske zveze med Sarajevom ter ostalimi kraji Bosne in Hercegovine, pa tudi z drugimi republikami.

Novi predsednik Švice

Bern, 13. dec. (Reuter). Za novega predsednika Švicarske konfederacije je bil izvoljen dosedanj gospodarski minister Thomas Holenstein, ki je dobil 158 izmed 175 veljavnih glasov. Holenstein je član katoliške Konservativne stranke.

Predsednika Konfederacije volijo vsako leto izmed sedmih članov vlade. Predsednik za leto 1957 je bil Hans Streuli.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 14. decembra

Pretežno oblačno vreme z dežjem, v višjih legah sneg. Temperatura ponoči med 2 in 4, najvišje dnevne do 8, v Primorju do 10 stopinj C.

Nekoliko hladnejši zrak iz Sredozemlja se pomika proti nam. Od severne Evrope pa se pomikajo zelo hladne zračne mase, ki bodo ustvarile ponovne motnje v naših predelih.

Sinoči ob 18. uri so v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani odprli razstavo furlanskih umetnikov. Pred otvoritvijo razstave so italijanski umetniki, ki so se razstave udeležili, imeli s predstavnikami tiska v Moderni galeriji kratko tiskovno konferenco o sodelovanju med obema sosedoma na kulturnem področju. Razstave se je udeležilo sorazmerno veliko število ljudi.

MOSKOVSKA OKROŽNICA VSEM ČLANICAM OZN

Sovjetska ofenziva proti nameram atlantskih državnikov

Sklenitev obroča v tesnejšo povezavo Atlantske, Bagdadske in Južnovzhodne azijske zveze bi po sovjetskem mnenju omajala temelje OZN

Moskva, 13. dec. — TASS poroča, da je sovjetska vlada poslala članicam OZN noto, v kateri jih opozarja na čedalje večjo nevarnost vojne, v kateri bi uporabili atomsko orožje v zvezi z ukrepi skupine dežel, članic Atlantske zveze. Podobno noto je poslala tudi Svici, ki ni članica OZN. V noti je izraženo mnenje, da bodo na zasedanju sveta Atlantske zveze v Parizu določili pota in sredstva za nadaljnje tekmovanje v oboroževanju ter nove vojaške in strateške načrte.

V noti je nadalje rečeno, da tako imenovana doktrina medsebojne odvisnosti dežel Atlantske zveze kaže na namen tistih držav, ki so jo razglasile, da mobilizirajo vsa znanstvena in gospodarska sredstva ter vse človeške sile britansko-ameriški zavezništvo v vojaškem in političnem bloku, da bi se zaostroilo tekmovanje v oboroževanju in da bi pripravili tla za novo vojno, v kateri bi uporabili atomsko orožje. ZDA in Velika Britanija nameravata, sodeč po sovjetski noti, v eni ali drugi obliki povezati vojaške in politične bloke Atlantske, Jugovzhodne azijske in Bagdadske zveze, kar naravno vzbuja velike skrbi. Takšna zveza na podlagi skupnih vojnih priprav bi omajala celo same temelje OZN, pravi sovjetska nota. Znatnemu številu članic OZN bi bilo onemogočeno neodvisno stališče in spriču svojih obveznosti do takšnega bloka bi se morale ravnati predvsem po vojaških momentih, ki jih ustvarjajo voditelji tega bloka.

Sovjetska vlada meni, da je treba v sedanjih okoliščinah to vprašanje zastaviti takole: ali morajo stiki med narodi sloneti na načelih miroljubne koeksistence in sodelovanja ali pa se bodo neogibno razvijali v smeri novih spopadov in nevarnosti, da pride do nove svetovne vojne z vsemi njenimi strašnimi posledicami. V noti je rečeno, da vlada Sovjetske zveze veruje, da vojna ni neogib-

na. Sovjetska vlada meni, da je treba nepreklicno priznati sedanj položaj na svetu, ki je zanj značilen obstoj kapitalističnih in socialističnih držav. Človek ne more ostati gluha za dejstvo, da bi vsi poskusi, da se ta položaj spremeni z zunanjo silo, škodovali sedanjemu statusu quo, vsa prizadevanja, da bi vsilili kakršne koli teritorialne spremembe, pa bi imela porazne posledice.

V sovjetski noti so izraženi

tudi predlogi za normalizacijo stikov med državami. Uresničenje teh predlogov bi omogočilo konec hladne vojne in ublažitev mednarodne napetosti ter odprlo pot k miroljubnemu sodelovanju med vsemi narodi. Zato sovjetska vlada meni, da je nujno potrebno odreči se sili ali grožnji z uporabo sile kot metodi za ureditev perečih vprašanj, in pripominja, da je treba opustiti predvsem tekmovanje v oboroževanju.

IZ ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Predlog družbenega plana sprejet

Družbeni plan za leto 1958 bo skupaj s predlogom zveznega proračuna in nekaterimi drugimi zakonskimi predlogi poslan v razpravo Zvezni ljudski skupščini

Beograd, 13. dec. (Tanjug). — Zvezni izvršni svet je imel danes sejo, na kateri so sprejeli predlog zveznega družbenega plana za leto 1958 z nekaterimi spremembami in dopolnitvami. Izvršni svet je sprejel tudi več gospodarskih predpisov v zvezi z izvajanjem družbenega plana, kakor tudi predlog zveznega proračuna za 1958.

Nadalje sta bila sprejeta še predlog zakona o pooblastilu ljudskih republik za sprejetje predpisov o udeležbi pri stroških zdravstvenih uslug v primerih brezplačnega zdravljenja in predlog zakona o pooblastitvi ljudskih republik, da lahko s svojimi zakoni o zaščiti kulturnih spomenikov in prirodnih redkosti odstopijo od zveznega zakona o zaščiti kulturnih spomenikov.

Predlog zveznega družbenega plana in proračuna, kakor tudi omenjeni zakonski predlogi so bili poslani Zvezni ljudski skupščini, da bo o njih razpravljala. Na seji v četrtek je Izvršni svet sprejel osnutek zakona o sredstvih gospodarskih organiza-

cij. Ta zakonski osnutek ureja celotno materijo glede pravic gospodarskih organizacij, da na načelih delavskega samoupravljanja uporabljajo družbena sredstva za proizvodnjo, vstevši tudi pravico, da v okviru zakona in družbenih planov razpolagajo s sredstvi, ki jih ustvarijo s svojim delom.

Zvezni izvršni svet je sprejel tudi osnutek zakona o spremembi člena 35 zakona o agrarni reformi in kolonizaciji. Razen tega je sprejel tudi osnutek zakona o izpolnitvi zveznega proračuna za leto 1956 in osnutek zakona o ureditvi imovinskih odnosov, nastalih zaradi likvidacije pravic in obveznosti jugoslovanskih državljanov na osnovi mednarodnih dogovorov.

Zvezni izvršni svet je sprejel tudi tarifo prometnega davka. S tem se zmanjšajo obstoječe stopnje davka na promet na rastlinsko olje za prehrano od 59 na 39 din za kilogram za količine olja, ki se izdelajo iz oljnice letno 1957 in naslednjih letin. Znižan je bil tudi davek na promet v znesku 20 din na kilogram za olje, izdelano iz oljnice letine 1956,

Varnostni ukrepi na poti predsednika Eisenhowerja

Washington, 13. dec. (USIS). Ameriško delegacijo na bližnji državniški konferenci Atlantske zveze, ki bo štela 22 članov, bo vodil predsednik ZDA Eisenhower. Njeni člani bodo zunanji minister Dulles in minister za obrambo McElroy, ki sta že prispejala v Pariz, minister za finance Andersen, predsednik komisije za jedrsko energijo Strauss in drugi ugledni člani.

Britanski rušilec »Andontite« je sinoči odplul iz pristanišča Portsmouth in se pridružil ameriškim vojnim ladjam. Rušilec bo z drugim vojnimi ladjami križaril po Atlantskem oceanu v smeri, v kateri bo letelo letalo s predsednikom Eisenhowerjem na poti iz Amerike v Evropo.

NOVA LJUBLJANA V NAČRTIH

Ljubljana, 13. dec. — V četrtek dop. so arhitekti ateljeja za arhitekturo inž. Sedlar in Gvardjančič ter geograf Vršar izročili predsedniku OLO Ljubljana dr. Marjanu Dermastil urbanistični program mesta Ljubljane, ki obsega 3 zafetne knjige in še 44 kartografskih kart. Ta program je sad 3-letnega dela, v njem pa je vrsta analiz o razvoju mesta, naraščanju prebivalstva, o gospodarskih panogah, komunalnih zgradbah in prometu. V njem so zbrane tudi vse zgodovinske ugotovitve o razvoju Ljubljane.

To obsežno delo so v glavnem vodili arhitekti Gvardjančič, Sedlar in Puchar ter geograf Vršar, razen njih pa še mnogo sodelavcev, raznih strokovnjakov, ekonomistov, statističarjev, komunalnih uslužbencev itd. Urbanistični načrt Ljubljane na 700 straneh mimo številnih statistik do podrobnosti označuje zazidalno mrežo, cestno omrežje in druga komunalna dela. Predvidevajo, da ga bo moč do konca uresničiti v 30 letih. T. F.

PRED DNEVOM NAŠE ARMADE

Enote in ustanove JLA našemu gospodarstvu

Med drugim so zgradili nove ceste in železniške proge ter razne naprave za civilne potrebe

Beograd, 13. dec. (Tanjug). — Enote in ustanove JLA so tudi letos nudile dragoceno pomoč našemu gospodarstvu. Inženirske enote so opravile n. pr. obsežna dela v izgradnji cest in železniških prog, saj so jih zgradile 135 km; razen tega pa so gradile 25 mostov in 3 predore. Vrednost raznih del, ki so jih opravile enote JLA, znaša letos blizu pol milijarde.

Inženirske enote naše vojske so letos regulirale tudi hudoorne, ki ogrožajo glavne ceste. Razen tega so pogozdile mnogo goščav zlasti v Makedoniji in Dalmaciji. Iz sredstev JLA je šlo za pogodovanje nad 15 milijonov. Za izgradnjo krajevnih vodovodov in vodnjakov in za razna hidrotehnična dela je dala naša vojska letos nad 30 milijonov.

Enote za zvezo so zgradile 1100 kilometrov novih prog in popravile 1500 km zunanjih prog brzojavno-telefonskega prometa. V teh enotah se je letos izšlo 10.000 radiotelegrafistov, radiomehanikov, telegrafistov, mehanikov za brzojavno in telefonsko službo, elektromehanicov in drugih strokovnjakov. Tudi vojni-geodetska služba oziroma Geografski inštitut JLA mnogo pomaga našemu gospodarstvu in znanosti. Ustanovam, inštitutom, univerzam, zavodom, podjetjem in ljudskim odborom je dal ta inštitut lani nad 14.000, od začetka letošnjega leta pa kakih 18.000 topografskih zemljevidov raznih meril in kakega pol milijona drugih zemljevidov.

Geografski inštitut JLA je sodeloval tudi pri raznih važnih delih s tega področja. Med drugim je izdelal poseben zemljevid za potrebe gospodarstva, ki bi ga sicer najmanj še 50 let ne imeli. Gre za topografski zemljevid osnovnega vojaškega premera, ki bi ga bilo treba pripraviti kot posebno izdajo inštituta za potrebe v gospodarstvu. Ta zemljevid bo zagotovil osnovne geografske potrebe in bo najlepše darilo JLA našemu gospodarstvu.

Naša vojska posveča veliko pozornost tudi gibanju za poučevanje delovne storilnosti in modernizacijo industrije. Vojaški strokovnjaki so med drugim uredili vprašanje proizvodnje elementov za avtomatizacijo mnogih industrijskih naprav in posameznih strojev. Strokovnjaki naše vojske so izdelali več strojev in naprav, ki jih je moč množično uporabljati tudi za civilne potrebe.

Naj omenimo samo stroje za kidanje snega. Za bolnišnice, večje kuhinje in gostinska podjetja bi bil zelo važen stroj za pomivanje posode. Prototip takšnega stroja so že izdelali v naših vojaških znanstveno raziskovalnih ustanovah. Za civilne potrebe je moč uporabljati tudi naprave za čiščenje vode, razne metode posebnega podiranja ob pripravljanih delih in gradbeništvu, dalje konstrukcije montažnih hangarjev.

S KONFERENCE PREDSTAVNIKOV SLOVENSkih OPEKARN

ENOTNI NAZIVI in iste mere za opečne izdelke

Ljubljana, 13. decembra. — Včeraj dopoldne je bila v Ljubljani konferenca predstavnikov slovenskih opekarn, na kateri so razpravljali o obnovitvenih delih o operacijah, o povečanju zmogljivosti peči za žganje opeke, o določitvi stalnih nazivov in dimenzij za opekarske proizvode in drugim.

Največ pozornosti je vzbudilo poročilo direktorja Opekarnice Gorinja Radgona, kjer so že dokončali po programu predvideno obnovo obrata. S tem bodo povečali proizvodnjo opeke v prihodnjem letu od 6 milijonov na 8 milijonov opečnih enot, v naslednjih letih pa na 10 milijonov.

Obrat se začeli obnavljati tudi v nekaterih drugih opekarnah: v Dolnji Lendavi, Izoli, Ribnici, »Ljubljanske opekarnice« pa so doslej iz investicijskih sredstev že nakupile opremo, z obnovitvenimi deli pa nameravajo začeti v prihodnjem letu. Udeleženci konference so sklenili, da opekarnice, ki so že začele z obnovo svojih obratov, posredujejo svoje izkušnje tudi drugim opekarnam.

Direktor »Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij LRS« inž. Turenšek je nato seznanil navzoče z nekaterimi že doseženimi uspehi pri študiju, kako peči za žganje opeke dimekonomičneje izkoristiti. Komisija, ki je to vprašanje proučevala, je ugotovila, da ne gre samo za vprašanje zmogljivosti peči, temveč tudi za to, s kakšno brzino ognja žgemo opeko. Pri tem je prišla do zaključka, da bi kazalo povečati brzino ognja na 25 do 30 m v sekundi, ki je največje možna. S tem povečamo zmogljivost peči, hkrati pa veliko privarčujemo na premoagu, ker ga tako bolje izkoristimo.

Zlasti pa je pomemben sklep konference, da sprejmejo vsi

Zvezna ljudska skupščina je te dni sprejela zelo važne zakone. V nekaj prispevkih bomo pojasnili nekatere odredbe zakonov o pokojninskem zavarovanju, o delovnih odnosih, o prispevku k proračunu iz osebnega dohodka delavcev in o zakonu o javnih uslužbencih.

Osebnih dohodkov posameznika bo po novem zakonu o pokojninskem zavarovanju osnova za določitev višine pokojnine. To pomeni, da lahko dobi zavarovane pokojnino, ki ustreza njegovemu vložnemu delu, to se pravi njegovi doseženi plači. Po plači, doseženi v določenem času, se zavarovane razvstvi v tisti razred, ki ustreza povprečnemu mesečnemu znesku njegove plače. Če je zavarovane plača tolikšna, da presega razred, ki mu gre po kategoriji delovnega mesta, na katerem je delal, tedaj se razvstvi v najvišji razred v svoji kategoriji. Na primer: zavarovane, ki je opravljal posel, za katerega se zahteva strokovna izobrazba kvalificiranega delavca ali srednja strokovna izobrazba, pride v tem primeru v osmi razred, in to je najvišji razred, ki ga lahko dobi po svojem delovnem mestu.

Kaj sodi v zavarovane osebnih dohodek, ki služi za razvstitev v razrede? Povprečni mesečni znesek plače se ugotovi praviloma na podlagi plače, ki jo je imel zavarovane zadnja tri leta. Za javne uslužbence se vzame znesek zadnje osnovne plače, če so bili v tem plačnem razredu najmanj leto dni, pa tudi ostali prejemki, ki so jih imeli na računu plače zadnja tri leta.

Če zavarovane zahteva, se mu lahko povprečni mesečni znesek plače za pokojnino določi na podlagi prejemkov v kateremkoli triletnem obdobju v zadnjih 10 letih ali v kateremkoli petletnem obdobju v zadnjih 15 letih.

Če je zavarovane spremenil kategorijo delovnega mesta, se upošteva pri določanju najvišjega zavarovalnega razreda, ki mu gre, tisto delovno mesto, v katerem je v triletnem obdobju delal najmanj dve leti ali v petletnem najmanj tri leta. Če je za zavarovane ugodnejše in če to zahteva, se bo pri razvstitvi ugotovil povprečni mesečni znesek plače po kategoriji delovnega mesta v kateremkoli triletnem obdobju v zadnjih 10 letih ali v petletnem obdobju v zadnjih 15 letih.

IZ POGOVORA S SEKRETARJEM ZA INDUSTRIJO ZIS MARJANOM CVETKOVIČEM

Proučiti možnosti kooperacije s tujimi proizvajalci

Kaj je pokazala anketa v 102 industrijskih podjetjih, ki po tujih licencah in tehnični dokumentaciji izdelujejo razne stroje, motorna vozila, električne aparate za gospodinjstvo in zdravila

Beograd, 13. dec. (Tanjug) — Sekretariat za industrijo Zveznega izvršnega sveta je organiziral anketo v 102 industrijskih podjetjih, ki po tujih licencah in tehnični dokumentaciji izdelujejo razne stroje, motorje in motorna vozila, termične in električne aparate za gospodinjstvo in zdravila.

Anketa naj bi pokazala, koliko je že napredovala proizvodnja teh izdelkov in kaj ovira množično proizvodnjo, zlasti proizvodnjo predmetov za široko potrošnjo. Anketa naj bi tudi pokazala, koliko vpliva uvoz industrijskih izdelkov na domačo proizvodnjo, slonečo na kooperaciji s tujimi partnerji, kakor tudi, ali je upravičeno mnenje, da se naše tovarne tako spreminjajo v »montažna« podjetja.

V pogovoru s sodelavcem »Tanjuga« je sekretar za industrijo ZIS Marjan Cvetković povedal svoje mnenje o dosežani proizvodnji po tujih licencah ter pojasnil nekaj problemov, neposredno povezanih s kooperacijo s tujimi tovarnimi. Res je, je rekel Marjan Cvetković, da se je večina naših tovarn, ki proizvajajo izdelke po tujih licencah, v glavnem usmerila na sestavljanje delov, kupljenih pri posameznih tujih tvrdkah. Toda takšna

proizvodnja ima tudi svojo gospodarsko upravičenost, ker je cenejša od uvoza industrijskih izdelkov. Anketa je pokazala, da pride v skupnem uvozu analiziranih proizvodov na motorje in motorna vozila ter traktorje in kmetijsko orodje kakih 77 %. Če upoštevamo še elektroindustrijo, znaša ta delež kakih 90 %.

Ze ti podatki kažejo, da se domača industrija razvija v skladu s smernicami našega družbenega gospodarskega razvoja. Tako velik uvoz pa je v glavnem pogojen s sedanjim stanjem domačih industrijskih podjetij, ki so nezadostno opremljena. Pri tem je treba upoštevati tudi neskladnost med domačimi in uvoznimi cenami. Cene domačih izdelkov so mnogo višje od cen uvoženih. Tako n. pr. znaša cena uvoženega kamiona s koeficientom kakih 6 milijonov, vtem ko je veljal v tovarni avtomobilov v Priboju izdelan takšen kamion prej 14, zdaj pa stane 10 milijonov dinarjev.

Glede proizvodnje radioaparatur je treba omeniti, da jih potrebujemo letno kakih 200.000. Naša industrija jih lahko izdela kakih 100.000. Dosedanja praksa je pokazala, da je za ureditev stanja v proizvodnji po tujih licencah tudi neogibno, da se gospodarske zbornice dogovore s pristojnimi državnimi organi. Uveljaviti je treba razne ukrepe, kakor na pr. odobriti devize za uvoz reprodukcijskih potrebščin.

Marjan Cvetković je opozoril še na en problem, ki se je pojavil takoj v začetku proizvodnje po kupljenih licencah. Mnoge tovarne namreč s prevzemom obveznosti glede proizvodnje novih izdelkov računajo na obvezno razširitev zmogljivosti, kar zahteva tudi nove investicije. Ker pa večjemu številu podjetij ni bil odobren zaproseni znesek investicij, so novo pro-

izvodnjo odgodila. Treba pa je poudariti, da mnoge tovarne niso izkoristile možnosti kooperacije z drugimi podjetji.

Na koncu pogovora je sekretar za industrijo poudaril, da bi bilo treba proučiti tudi možnosti kooperacije s tujimi proizvajalci ne samo na načelu kupovanja dokumentacij in licenc za proizvodnjo za domači trg, marveč tudi za potrebe drugih trgov. Tako bi domače tovarne proizvajale večje serije tistih delov, za katere imamo gospodarsko upravičenost.

Obvestilo o popisu blaga v trgovinskih in gospodarskih organizacijah

Beograd, 13. dec. (Tanjug). — Vse trgovinske in druge gospodarske organizacije bodo po veljavnih predpisih opravile redni popis blaga (inventuro) s stanjem na dan 31. decembra 1957. Popisa blaga ne bodo opravljale v rednem delovnem času, da ne bi nastali zastoji na trgu in v redni preskrbi potrošnikov. Zato bo pomenila sleherna prekinitve poslovanja s potrošniki v rednem delovnem času kršitev predpisov, pristojne tržne in finančne inspekcije pa bodo v tem primeru posegle po ustreznih ukrepih tako proti gospodarski organizaciji kakor tudi proti odgovornemu uslužbencu.

(Z Državnega sekretariata za blagovni promet in Zveznega državnega sekretariata za finančne zadeve)

Razdelitev skupnega dohodka v elektrogospodarstvu

Beograd, 13. dec. (Tanjug). — Zvezni izvršni svet je sprejel sklep o razdelitvi skupnega dohodka elektrogospodarskih podjetij in skupnosti elektrogospodarskih podjetij za leto 1957. Skupni dohodek elektrogospodarskih podjetij v tem letu bodo razdeljevali po splošnih predpisih, ki se na to nanašajo, s tem da elektrogospodarska podjetja ne bodo plačala zveznega davka na dobiček.

Za elektrogospodarska podjetja letos ne bodo uveljavljeni predpisi o posebnem deležu pri dobičku; teh določb namreč ni moč uveljavljati zaradi tega, ker ni mogoče vzpostaviti dohodka iz leta 1957 z dohodkom iz leta 1956.

Ta sklep je nekoliko zapoznel, ker je bilo šele zdaj urejeno vprašanje pretakanja sredstev med aktivnimi in pasivnimi elektrogospodarskimi skupnostmi.

IZ GLAVNE ZADRUŽNE ZVEZE JUGOSLAVIJE

Predlog o kreditiranju kooperacije med kmetijskimi zadrugami in kmeti

Beograd, 13. dec. (Tanjug). — Glavna zadrugna zveza Jugoslavije je predlagala ZIS, naj izda odlok o kreditiranju kooperacije med kmetijskimi zadrugami in kmeti. Predlog predvideva tudi ureditev kreditiranja kmetov; pri tem bi bile nosilci kredita kmetijske zadruge.

Glavna zadrugna zveza predlaga, naj bi banke in zadrugne hranilnice dajale kmetijskim zadrugam kredite za nakup reprodukcijskih potrebščin, semen, umetnih gnojil, sredstev za zaščito rastlin, živine, živinske krme, pogonskih snovi, kakor tudi za plačevanje storitev v obdelovalni zemlji in za kritje drugih stroškov. Razen tega predlaga,

naj bi smele kmetijske zadruge uporabljati kredite za nakup plemenite živine. Prek kmetijskih zadrug bi dobivali kredite tudi njihovi člani in zasebni kmetje. Zasebnim kmetom naj bi dajale banke kredite tudi neposredno, toda samo na predlog kmetijskih zadrug.

V Glavni zadrugni zvezi Jugoslavije poudarjajo, da dosedanja način kreditiranja kmetov ni v skladu z resolucijo Zvezne ljudske skupščine o razvoju kmetijstva in zadrugništva. Po resoluciji so kmetijske zadruge glavni nosilci pospeševanja kmetijske proizvodnje. Zato je treba kreditiranje individualnih kmetijskih proizvajalcev prenesti na kmetijske zadruge.

NOVI ZAKONSKI PREDPISI

Kaj se vračuna v plačo

Iz zakona o pokojninskem zavarovanju

S tem dodatnim obdobjem upošteva tista kategorija, pogojih dobi posebno zvanje pedagoškega svetnika. Za zvanja, predvidena s tem zakonom, je potrebna naslednja strokovna izobrazba: za zvanje vzgojitelja, učitelja, strokovnega učitelja — učiteljska ali ustrezna srednja šola ali nje enaka strokovna izobrazba; za zvanje učitelja praktičnega pouka: oziroma obrtnega mojstra; za zvanje suplenta — za vsa ostala zvanja: fakultetna ali nje enaka izobrazba, če s zveznim zakonom ali predpisi ni drugače določeno.

Zvanje	Plačni razred	Plača
1. vzgojitelj, učitelj praktičnega pouka, strokovni učitelj	XV. do VII.	10.400 do 18.000
2. suplent	XIV. do VI.	11.100 do 19.200
3. profesor in asistent predavatelj višje šole in rektor	XIII. do IV.	12.800 do 22.000
4. profesor višje šole	IX. do III.	15.800 do 22.000
5. docent	V. do III.	20.500 do 24.000
6. izredni profesor	III. do II.	24.000 do 29.000
7. redni profesor	II. do I.	29.000 do 35.000

ZAKON O JAVNIH USLUŽBENCIH PLAČE IN ZVANJA PROSVETNIH DELAVCEV

Po zakonu o javnih uslužbencih v prosvetnih ustanovah imamo naslednja zvanja in šolah in drugih vzgojnih ustanovah za izobrazbo in vzgojo otrok, učencev in odraslih vzgojitelj, učitelj, učitelj praktičnega pouka, suplent, profesor; na višjih šolah: predavatelj višje šole, profesor višje šole; na fakultetah in visokih šolah ter umetniških akademijah: asistent, rektor, docent, izredni profesor, redni profesor.

Uslužbenec v zvanju vzgojitelja, učitelja, suplenta in profesorja lahko izjemoma v določenih

DNEVNIK

Na drugem zasedanju jugoslovansko-romunske komisije za vodstvo in koordinacijo del za ureditev Donave na Djerdapu

so sklenili, da bosta jugoslovansko-romunska podjetje »Energo-projekt« iz Beograda in romunski inštitut za projektiranje energetskih naprav ustanovila delovno projektantsko skupino; ta bo pripravila načrte za zgraditev naprav, ki bodo omogočile izkoriščanje vodne sile Donave za pridobivanje energije, namakanje širnih površin, zboljšanje plovbe po Donavi ter za ostale gospodarske potrebe. Sklenili so tudi ustanoviti finančno-ekonomsko in pravno sekcijo, ki bosta nadaljevali delo v zvezi s temi načrti.

Z ladje »Jugoslavija« je včeraj prispel v domovino del drage izmene jugoslovanskega odreda, ki je bil v Egiptu pol leta v sestavi varnostnih sil OZN. S pripadniki odreda se je vrnil tudi dosednji komandant odreda podpolkovnik Bogdan Koričanec.

Zaro s pepelom znamenitega srbskega slikarja Paje Jovanovića, katerega posmrtno ostanke so sežgali 6. decembra, so včeraj z letalom prepeljali z Dunaja v Beograd. Poslednja želja velikega slikarja je bila, da bi pepel shranili v njegovem ateljeju. Tako bodo zaro hranili v beograjskem Mestnem muzeju v umetniškovi delovni sobi.

V Mariboru je te dni prispela kitajska gospodarska delegacija za znanstveno in tehnično sodelovanje z Jugoslavijo, ki si je ogledala Tovarno glinice in aluminija v Kidričevem, Mariborsko tekstilno tovarno, Tovarno avtomobilov in hidroelektrarno Mariborski otok. S pohorsko vzpenjačo so se člani delegacije popeljali tudi na Pohorje in obiskali Poštarski dom, nakar so si ogledali tudi hidroelektrarno Vuhred. Danes bodo poštovali v Celje, Velenje in Šoštanj.

V Jablaniški hidrocentrali so montirali šest in zadnji agregat, ki bo začel poskusno obratovati januarja prihodnje leto. Hidrocentrala v Jablanici bo potem proizvajala na leto 720 milijonov kWh.

Težka križarka indijske vojne mornarice »Misore« je včeraj prispela v Split, kjer bo ostala tri dni. Poveljnik ladje je obiskal okrajni in občinski ljudski odbor ter štab Jugoslovanske vojne mornarice. Posadka križarke si bo ogledala več ustanov JNM. Priredili bodo tudi več športnih tekmovanj med indijsko posadko in pripadniki naše mornarice.

Na posvetovanju glavnih republikanskih sanitarnih inšpektorjev iz vse države, ki je bilo v Sarajevu, so med drugim obravnavali sanitarne razmere na železnicah, nadzorstvo nad proizvodnjo in prometom z zdravili ter sredstvi za dezinfekcijo. Ugotovili so, da v vagonih ne vzdržujejo redno sanitarnih naprav, da v njih ni pitne vode in vode za umivanje. Tudi na železniških postajah stanje ni zadovoljivo. Prav tako je treba okrepite nadzorstvo nad proizvodnjo in prometom z zdravili kakor tudi uporabo močnih strupov. V zdravstvenih ustanovah bodo zaostriili sanitarno nadzorstvo.

ZAKON O DELOVNEM RAZMERJU

STO PET DNI PORODNIŠKEGA DOPUSTA

Materi in nosečnice uživajo po zakonu o delovnem razmerju posebno zaščito. Zaposlena žena ima v primeru nosečnosti ali poroda pravico do 105 dni porodniškega dopusta. Ta dopust dobi nosečnica po mnenju zdravnika javne zdravstvene ustanove, ki trdi, da je moč porod pričakovati čez 45 dni.

Če nosečnica ni imela letnega dopusta, pa ima pravico do njega, ga lahko izkoristi takoj, po porodniškem dopustu. Če rodi ob koncu leta, ima pravico do porodnega dopusta v višji plačni razred vsake tri leta, če pa prebije v zaključnem plačnem razredu svoja zvanja tri leta, se mu plača periodično zviša, po treh letih pa še drugič.

Zakon daje materi pravico, da dela 6 mesecev po porodu polovico delovnega časa. Tako skrajšan delovni čas lahko traja tudi dlje, če se zdi zdravniku zdravstvene službe to potrebno, največ pa 6 mesecev po porodu. Važno je, da se vrata na skrajšan delovni čas v delovni staž kot redni delovni čas in da se plača po predpisih o zdravstvenem zavarovanju.

Mnogo je zaposlenih žena, ki v družini nimajo nikogar, da bi pazil na njihove otroke. Zato daje zakon materam pravico, da delajo samo 4 ure na teden, dokler otrok ne izpolni tri leta. V tem primeru je mati plačana za čas, ki ga je dejansko prebila na delu, skrajšani delovni čas pa se ji računa v delovni staž kot normalen.

Nosečnice po četrtem mesecu nosečnosti ni moč postati na delo zunaj njene bivališče, kar velja tudi za otroke, ki ga lahko izkoristi takoj 7 leta. Materam z otrokovi leti in nosečnicam je tem delo prepovedano. Če zurno delo je tem ženskam povsem prepovedano. Mati z otrokom do 7 let pa lahko dela čezurno, če se sama v to pismeno privoli.

3:1 za domači turizem

Nekaj ugotovitev ob letošnji rekordni turistični sezoni

Vse kaže, da bo letošnje leto postalo novo rekordno leto slovenskega turizma, ki bo prekosilo vsa predvojnina in povojna leta. Dasi so ponekod — zlasti v prenekaterem gostinstskem obratu — še vedno imeli domači turizem le za nekakšno nužno zlo in dopolnilo tujskega turizma, je vendarle obračun prvih letošnjih devetih mesecev znova odkril, da so letos naša gostišča 1.248.916-krat prenočila domače in le 226.363-krat tuje turiste.

Prav nevaležno je iskati ključ, po katerem se da ugotoviti gospodarska korist, ki jo imajo od turizma gostinstvo, promet, trgovina, obrt, industrija, kmetijstvo, kulturne ustanove itd. Po redni evidenci Narodne banke velja za osnovno, da potrošnja turistov v enem dnevu bivanja pri nas nekakšna malega čez 2000 din; za domače turiste pa menijo, da potrošijo približno polovico manj, torej blizu tisoč din dnevno.

Potemtakem so letos do oktobra domači turisti potrošili 1 milijardo in 260 milijonov dinarjev, tujci pa 453 milijonov dinarjev. Resda tujci prinašajo devize, bolj kot doslej pa bo le treba upoštevati to, da domači turizem zajema kar 85 % celotnega turističnega prometa v Sloveniji.

Naredili smo ta ovinek, ker pač hodimo po milil domovini v koži domačega turista. Naslednja razpredelnica pa naj nas odvrne od osebne prizadetosti k zadovoljnosti, a vendar kritičnemu pogledu na splošen razvoj našega turizma v letošnji poletni sezoni (o kakl pomembnejši zimski turistični sezoni doslej po vojni še ne moremo govoriti).

Gosti	1955	1956	1957	1957	1957
				%	%
domači	320.319	304.271	378.605	124	118
tujci	98.700	65.429	77.016	118	87
skupaj	409.019	369.700	455.621	123	111

Razpredelnica jasno kaže, da je turistični promet letos v skupnem številu gostov presegel tako leto 1956 pa tudi po vojni najuspešnejše turistično leto, 1955. Toda čeprav je bil tujski promet precej večji kot v lanskem letu, je vendar za 6 % zaostal za prometom v letu 1955. Torej edino tu slovenski turizem ni uspel posekati rekorda iz predlanskega leta.

Opomba uredništva: V splošnem jugoslovanskem merilu pa je letošnja turistična sezona tudi v tem pogledu poskela leto 1956. Navajamo gibanje turističnega prometa v zveznem merilu za dobo od 1. I. do 30. XI.

Gosti	1955	1956	1957	1957	1957
				%	%
domači	2.277.000	2.224.365	2.435.269	111	102
tujci	442.106	282.020	445.117	125	102
skupaj	2.719.111	2.506.385	2.880.386	113	108

TEŽAVE BEOGRAJSKE CARINARNICE

Kupci že mesec dni čakajo na dobavo 60 vagonov blaga

Na tiriš beogradske železnice postaja stoji nad 60 vagonov nezacarinjenega blaga. Ze nad mesec dni ne morejo pošiljk raznega blaga iz tujine, nujno potrebnega za obratovanje mnogih tovarn, dobaviti kupcem, ker primanjkuje skladišč, kamor bi blago spravili, da bi opravili carinske formalnosti. Zato bo morala železniška uprava plačati nad 30 milijonov ležarine, in sicer velik del v švicarskih frankih.

Med železniško upravo in beogradske carinarnice je nastal spor. Glavna težava je, kot rečeno, v pomanjkanju skladišč. Po zakonu o carinah mora carinarnica imeti lastna skladišča, kamor spravi carini podvrženo blago. Beogradska carinarnica pa skladišč nimajo, ker so bila med vojno malone vsa porušena. Takoj po osvoboditvi pomanjkanje carinskih skladišč ni povzročalo večjih težav, ker promet s tujino se ni bil velik. Da bi olajšala delo carinarnice, ji je železniška uprava takrat dala na razpolago del svojih skladišč in ta prostor je zadoščeval za blago, ki je prihajalo iz tujine.

Zadnja leta pa je železniški promet znatno narasel in začelo

Nočitve	1955	1956	1957	1957	1957
				%	%
tujci	1.714.116	1.220.144	1.815.207	149	106
domači	320.319	304.271	378.605	124	118
skupaj	9.472.697	9.005.068	12.124.909	123	128

SLANE HOTELSKE CENE IN ISKANJE CENEJŠIH OBLIK

Zasluge za tak razmah domačega turizma, kot je razviden iz gornjih podatkov, gredo vedno bolj intenzivnim prizadevanjem turističnih organizacij, predvsem pa samih delovnih kolektivov za čim širše vključevanje delovnih ljudi v turizem. Ta prizadevanja seveda podpirata dejstvo, da se v mestih vedno bolj gosti število prebivalstva in pa rastoča industrializacija dežele.

Da je postopen razmah domačega turizma v Sloveniji zares velik, še nazorneje kot število gostov dokazuje število nočitev:

Število nočitev od 1. I. do 30. IX.	1955	1956	1957	1957	1957
				%	%
domači	9.73.061	905.886	1.248.916	128	128
tujci	237.344	169.700	226.363	133	95
skupaj	1.210.425	1.075.586	1.475.279	137	121

Današnje penzijske cene hotelov v večjih turističnih krajih skoraj vedno presegajo 800 dinarjev, medtem ko je najvišja za domače turiste še dostopna cena 600 dinarjev na dan. Kako je torej mogoče tak porast domačega turizma?

WEEKEND — CAMPING — PRIVATNE SOBE...

Zaradi visokih penzijskih cen v hotelih se je v zadnjih letih zelo razvil turizem v privatnih turističnih sobah, ki so v glavnem le glede prehrane vezane na gostinski obrat. Dasi številni privatnih turističnih sob še ni doseglo števila izpred vojne, je bilo letos v Sloveniji v privatnih turističnih sobah že na razpolago 2010 postelj. Prav tako je bilo veliko zanimanja za bivanje v week-end hišicah. Ponekod, n. pr. v Gornjem Gradu, so zrasla že kar cela turistična week-end naselja. Raz-

je primanjkovati skladišč. V upravi carin menijo, da bi lahko našli izhod iz tega kočljivega položaja trenutno samo, če bi železnica odstopila carinarnici še eno skladišče. Železniška uprava pa odklanja to zahtevo, češ da ima še sama premalo skladiščnega prostora za lastno blago. Carinarnici je predlagala, naj izkoristi skladišča beogradskega velesejma, ki so zdaj prazna. Za carinarnico pa je ta predlog nesprejemljiv, ker ne more plačati pet dinarjev od kilograma vskladiščenega blaga, kolikor zahteva uprava velesejma.

vila se je tudi tretja oblika cenenega turizma: camping. Širo po Sloveniji so turistična društva uredila 17 camping prostorov, ki so v času sezone dokaj dobro obiskani. Se več je neurejenih prenočnih kapacitet, to je za gradnjo week-end hišic in za ureditev camping prostorov. Nedvomno pa bi se dalo tudi s korenitejšimi popusti za skupinske aranžmaje in cene penzionov iz-

Komna, eno izmed najbolj znanih središč zimskega turizma

»campingov«, ki jih med sezono v glavnem zasedejo razne počitniške kolonije.

...IN PREDVSE SINDIKALNI TURIZEM

In naposled je tu še sindikalni turizem. Delovni kolektivi so si iz zapuščenih ali nedograjenih stavb z razmeroma majhnimi sredstvi uredili počitniške domove, v katerih cena penziona skoraj nikdar ni presegla 600 dinarjev dnevno. Samo v občini Piran je bilo na ta način usposobljenih 2345 novih turističnih ležišč. Na razpolago pa je še vedno, posebno ob morju, dovolj stavb, ki bi se dala z razmeroma skromnimi sredstvi preurediti v počitniške domove. — Tudi v številnih taboriščih Združenja tabornikov in Počitniške zveze je prebilo svoj letni oddih precejšnje število ljudi, zlasti mladine.

VČASIH JE DOPUST V MANJSEM LETOVIŠČU ZELO PRIJETEN

Omenili smo že, da so penzijske cene v večjih turističnih središčih preslane za povprečen žep. Toda v Sloveniji imamo veliko manj znanih, a zelo mikavnih turističnih krajev in postojank (Savinjska, Soška, Poljanska dolina...), kjer so gostinske cene znosnejše. Zaradi tega bi bilo treba domače turiste usmerjati predvsem v te kraje. Investicijska sredstva za domači turizem pa bi v prihodnje kazalo uporabiti predvsem za povečanje cenjenih

stanuje izven mesta, to pa je okrog 52%. V Slavonki Brod prihaja dnevno na delo 48 % od skupno anketiranih delavcev, v Šibenik 50 %, v Čakovcu 59, Doboj 55, Jensenice 44, Svetozarevo 36, Zenico 32 itd.

Veliko število novih tovarn in drugih gospodarskih objektov v naši državi je seveda terjalo tudi več delovne sile. Naše tovarne in rudniki, kot sta n. pr. Železarna v Zenici in premogovnik v Banovičih, so morali najeti določeno število delavcev iz okoliških vasi in mest. Toda stanovanjska izgradnja v novih industrijskih centrih ni napredovala tako hitro, kot so gradili tovarne. Znatno število delavcev je še nadalje stanovalo na vasi, v svojih prejšnjih bivališčih, na delo pa so morali vsak dan prihajati peš ali pa z vlakom oziroma z drugimi prevoznimi sredstvi. Te je statistika imenovala »dnevna migracija zaposlenega osebja«.

Nedavno so skušali statistiki v 75 krajih naše države ugotoviti, koliko je teh »dnevni migrantov«, od kod prihajajo in kje so zaposleni. Rezultati te ankete so zelo zanimivi. Spričo pomanjkanja prostora nam ni moč prikazati položaja v vseh 75 krajih, kjer je bila anketa razpisana, zato se bomo ustavili samo ob nekaterih značilnih primerih.

NAJVEČ DELAVCEV PRIHAJA V ZAGREB

V Beogradu je anketa zajela več kot 120.000 delavcev in uslužbencev, od katerih se jih samo 6244 vsak dan vozi na delo, to pa je samo 5 %. V Zagrebu znaša ta odstotek 10, v Ljubljani 7, v Sarajevu 9, v Skoplju 4, v Titogradu pa 20. Izvzemši Titograd, kjer so najslabši stanovanjski pogoji, potuje največ delavcev vsak dan na delo v Zagrebu. To je tudi razumljivo, ker je Zagreb eden naših najmočnejših go-

INDUSTRIJSKI CENTRI SO V MNOGO TEŽAVNEJŠIH POLOŽAJIH

Republiški centri imajo dosti boljši položaj kot nekateri naši industrijski kraji. V Tuzli je n. pr. zajela anketa 12.565 delavcev in uslužbencev, od katerih jih 6510

AKTUALNA GOSPODARSKA TEMA

VINO IN ŽGANJE

Koliko grozdja in sliv smo uporabili za vino in žganje — Pridelovalci popijejo več alkoholnih pijač, kakor jih prodajo

Letos so naši vinogradniki pridelali kakih 80.500 vagonov grozdja ali za 24 % več kakor lani in približno za 20 % manj, kakor je znašal povprečni pridelek v zadnjih desetih letih. Samo 14 % grozdja smo pojedli, vse drugo pa predelali v vino. Novega vina imamo letos kakih 42 tisoč 750 vagonov ali približno za 32 % več kakor lani. Lani smo ga predelali 32.200 vagonov. V zadnjih petih letih je bil pridelek štiri leta slab in zato so zaloge vina izprazne. Ko bodo začeli po gostinskih podjetjih točiti novo vino, bo starega še kakih 2600 vagonov.

Od letošnjega pridelka bodo znašali tržni presečki kakih 23 tisoč 900 vagonov. Ostalo vino popijejo sami pridelovalci. Od tržnih presežkov bomo izvozili kakih 5000 vagonov vina, ostalo pa bomo popili doma. To pomeni, da izvozimo od celotne količine vina vsak osmi liter. Večji pridelek in večji tržni presečki bodo omogočili prihodnje leto tudi večjo potrošnjo na domačem trgu, večji izvoz in povečanje zalog. Glede prodaje naših vin na tujem trgu kaže dobro. Spričo manjših zalog lahko tudi pričakujemo dokaj veliko povpraševanje po vinu na domačem trgu. Da večje povpraševanje ne bi povzročilo podražitve vina, trgovske zbornice in podjetja že zdaj mislijo na organiziran nastop na domačem trgu.

ZAKON JE ZAKON

Grozdje je bilo letos nekoliko slabše kakor druga leta, ker je v septembru deževalo. Zato vinogradniki preiščajo, kako bi nadoknadili pomanjkanje sladkorja v njem. Nekateri so predlagali, da bi letos ne izpolnili določbe zakona o vinu, ki izrecno prepo-

veduje slajenje mošta. S tem, da dodamo vinu nekaj sladkorja, umetno povečamo odstotek alkohola v njem. Tako pravzaprav naravno vino spremenimo v umetno in namesto, da pridobi, še izgubi na kakovosti. Toda zakon je treba izpolniti. Zakon o vinu pa predvideva drugo možnost za zboljšanje kakovosti vina. »Če je zaradi slabe letine ali posledic bolezni na vinski trti v vinskem moštu na določenem področju premalo sladkorja, mu lahko dodamo tisto količino koncentriranega mošta, ki je potrebna, da je v moštu za določen vrsto grozdja normalna vsebina sladkorja,« pravi zakon.

ŽGANJE SE NE BO POCENILO

Tudi pridelek sliv je bil letos 2,2-krat večji od lanskega, vendar pa manjši od povprečja v zadnjih desetih letih. Češpelj smo pridelali kakih 40.000 vagonov. V žganje smo jih prekuhali kakih 60 %, druge pa smo pojedli presne ali pa predelali in posušili. Sliv smo pridelali letos kakih 4800 vagonov ali trikrat več kakor lani. Zanimivo je, da popijejo pridelovalci sliv več slivovke sami, kakor je prodajo. Trgovinsko omrežje računa, da bo lahko odkupilo letos kakih 1150 vagonov slivovke. Žganja iz drugih vrst sadja bo letos kakih 3200 vagonov in tržni presečki bodo znašali približno 1500 vagonov.

Ti podatki kažejo, da bomo imeli letos več naravnega, manj pa umetnega žganja. Razmerje bo znašalo približno 80:20. Vzhlic bogatemu pridelku so cene sliv jeseni precej narasle, vendar pa je povpraševanje po domačem žganju dokaj veliko. Zato ne moremo računati, da bi se letos žganje pocenilo. D. V.

POUČEN IN SPODBUDEN PRIMER ZAGREBSKE OBČINE

Potujoči servis za gospodinje

Med kupci pralnih aparatov je v Zagrebu najmanj prabilavcev občine Črnomerec. Gospodinje te občine rajši uporabljajo servis za pranje perila, ki ima na razpolago 11 pralnih strojev domače tovarne »Himo«. Gospodinje se lahko telefonično obrne na servis, da ji pošlje pralni stroj. Za pet ur njegove uporabe plača 250 dinarjev.

Več sto gospodinj iz te občine stalno uporabljajo storitve servisa. V zadnjih šestih mesecih je servisporinjstvom. Razen pralnih strojev izposoja tudi sesalce prahu, vis postregel približno 4000 gorčice gospodinja ves dan uporablja stroj, plača servisu 150 din. Anketa, v kateri je sodelovalo kakih 200 gospodinj, je pokazala, da so zelo zadovoljne s cenami in načinom poslovanja servisa. Njegove stroje najbolj uporabljajo zaposlene žene, delavke in uslužbenke, pa tudi mnogo gospodinj. Vsi aparati tega servisa so stalno v prometu, tako da jih je treba rezervirati več dni vnaprej.

ZA OBČINSKI PRAZNIK V BOHINJU

DNE 14. DECEMBRA — ČESTITAJO

- Občinski ljudski odbor BOHINJ
- Občinski komite Zveze komunistov
- Občinski odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva
- Občinski odbor Zveze borcev
- Občinski sindikalni svet
- Občinski komite Ljudske mladine

V ljudskem odboru občine Črnomerec zdaj proučujejo možnost, da bi servis razširili in preuredili v veliko servisno postajo, ki bi imela po ulicah podružnice. Postaja bi pošiljala po hišah aparate, ustanovila pa bi tudi oddelke za krpanje nogavic in perila, za ekspresno pranje perila (za to se zlasti zanimajo samci, ki bi lahko prinesli perilo pred odhodom v službo in ga nekaj ur pozneje dobili opranega), dalje oddelke za likanje perila itd. To so predlagali ljudje na zborih volivcev in na sestankih Socialistične zveze in občinski odbor je njihove predloge sprejel.

Izkušnje servisa za pranje perila, prvega takšne vrste v Zagrebu, kažejo, da je mnogo bolj ekonomično, če večje število gospodinjstev uporablja en električni aparat, kakor če ga uporabljajo vsako gospodinjstvo zase. Upoštevati je tudi treba, da stroški za nakup znatno obremene hišni proračun, zlasti v tistih družinah, ki jim manjkajo najosnovnejše stvari. Račun je kaj preprost: pralni stroj stane kakih 100.000 dinarjev. Za ta denar lahko — če imajo v gospodinjstvu — veliko pranje dvakrat mesečno — uporabljajo pralni stroj iz servisa dobrih 16 let. Tako dolgo pa bi pralni stroj v zasebnem gospodinjstvu pač ne vzdržal. P. P.

»DNEVNA MIGRACIJA«

Veliko število industrijskih delavcev hodi vsak dan peš ali pa se vozi z avtobusi in vlaki od doma do tovarne

Veliko število novih tovarn in drugih gospodarskih objektov v naši državi je seveda terjalo tudi več delovne sile. Naše tovarne in rudniki, kot sta n. pr. Železarna v Zenici in premogovnik v Banovičih, so morali najeti določeno število delavcev iz okoliških vasi in mest. Toda stanovanjska izgradnja v novih industrijskih centrih ni napredovala tako hitro, kot so gradili tovarne. Znatno število delavcev je še nadalje stanovalo na vasi, v svojih prejšnjih bivališčih, na delo pa so morali vsak dan prihajati peš ali pa z vlakom oziroma z drugimi prevoznimi sredstvi. Te je statistika imenovala »dnevna migracija zaposlenega osebja«.

NAJVEČ DELAVCEV PRIHAJA V ZAGREB

V Beogradu je anketa zajela več kot 120.000 delavcev in uslužbencev, od katerih se jih samo 6244 vsak dan vozi na delo, to pa je samo 5 %. V Zagrebu znaša ta odstotek 10, v Ljubljani 7, v Sarajevu 9, v Skoplju 4, v Titogradu pa 20. Izvzemši Titograd, kjer so najslabši stanovanjski pogoji, potuje največ delavcev vsak dan na delo v Zagrebu. To je tudi razumljivo, ker je Zagreb eden naših najmočnejših go-

spodarskih centrov. Že prava tradicija je, da prebivalci okoliških vasi težijo za tem, da bi se zaposlili v Zagrebu. Naj govorijo podatki: iz Donje Stubice prihaja dnevno na delo v Zagreb 427 delavcev, to je skoraj 100 % zaposlenega prebivalstva te vasi. V Donji Pušči je 71 % aktivnega prebivalstva zaposlenega v Zagrebu, v Zaboku 97 %, v Krapini 42, Strmcu 41 in Klanjcu pa 41 %.

Podobno je tudi v Ljubljani, kjer se vozi dnevno iz Grosuplja 98 % aktivnega prebivalstva na delo v ljubljanska podjetja, iz Litije pa 82 %.

V Beogradu je položaj drugačen. Naše glavno mesto nima tako močne gospodarske tradicije, zato tudi prebivalci okoliških krajev ne težijo toliko k temu, da bi se zaposlili v Beogradu. Največ delavcev prihaja dnevno iz Ripnja (629), to pa je komaj 15 % aktivnega prebivalstva te vasi. Iz Nove Pazove jih prihaja dnevno v Beograd na delo 18 %, iz Obrenovca 12 %, Batajnica 16 % itd. To se pravi, da je Beograd bolj usmerjen na delovno silo iz bolj oddaljenih krajev, s tem pa je že tako težaven stanovanjski položaj še slabši. Razumljivo je, da vplivajo na to tudi drugi razlogi, kot so n. pr. še vedno slabe prometne zveze in pa dokaj razvito kmetijstvo v okoliških krajih.

INDUSTRIJSKI CENTRI SO V MNOGO TEŽAVNEJŠIH POLOŽAJIH

Republiški centri imajo dosti boljši položaj kot nekateri naši industrijski kraji. V Tuzli je n. pr. zajela anketa 12.565 delavcev in uslužbencev, od katerih jih 6510

stanuje izven mesta, to pa je okrog 52%. V Slavonki Brod prihaja dnevno na delo 48 % od skupno anketiranih delavcev, v Šibenik 50 %, v Čakovcu 59, Doboj 55, Jensenice 44, Svetozarevo 36, Zenico 32 itd.

Veliko število novih tovarn in drugih gospodarskih objektov v naši državi je seveda terjalo tudi več delovne sile. Naše tovarne in rudniki, kot sta n. pr. Železarna v Zenici in premogovnik v Banovičih, so morali najeti določeno število delavcev iz okoliških vasi in mest. Toda stanovanjska izgradnja v novih industrijskih centrih ni napredovala tako hitro, kot so gradili tovarne. Znatno število delavcev je še nadalje stanovalo na vasi, v svojih prejšnjih bivališčih, na delo pa so morali vsak dan prihajati peš ali pa z vlakom oziroma z drugimi prevoznimi sredstvi. Te je statistika imenovala »dnevna migracija zaposlenega osebja«.

Podjetje za komercialno in turistično propagando

EXPORTPROJEKT

Ljubljana, Cankarjeva 4

RAZPRODAJA

razni rabljeni dekorativni material za opremo razstavnih prostorov in izložb (tekstil, lesene konstrukcije, leseni in podobno) po zelo ugodnih cenah.

Vabimo zainteresirana podjetja in ustanove na ogled v našem skladišču, postaja Pionirske železnice TV 15 na Viču, med 8. in 14. uro. — Po 17. decembru je material na razpolago tudi privatnim interesentom.

4103

SPLOŠNO KLJUČAVNIČARSKO IN KLEPARSKO PODJETJE

Bohinjska Bistrica

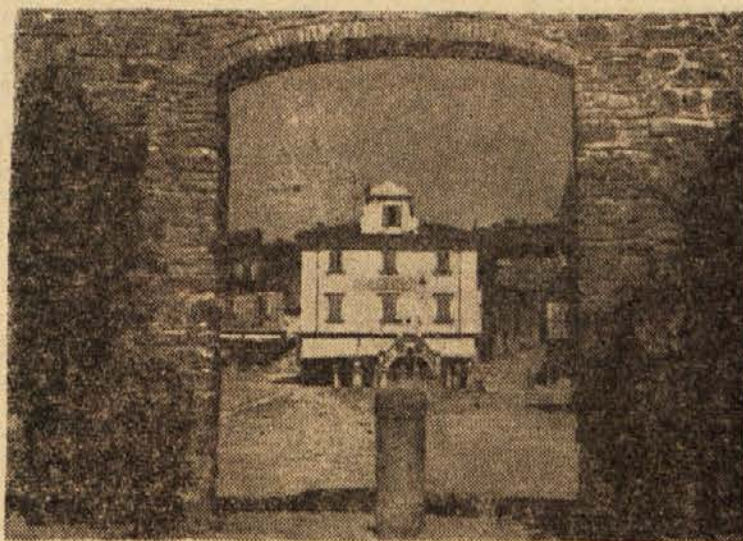
čestita za občinski praznik v Bohinju, dne 14. decembra 1957!

Zamotano delo jih čaka

Tudi dedek Mraz šteje dneve

NAROČNIKE ZA »LJUDSKO PRAVICO« (IN »LJUBLJANSKI DNEVNIK«)

v Ljubljani sprejemajo poleg Uprave tudi poslovni
valnice Cankarjeve založbe na: Titovi cesti št. 15,
Celovški cesti št. 73, v Sentvidu št. 87, na Tržaški
cesti št. 75 in Zaloški cesti št. 33

Koper: Stari del mesta, ki mu še sedaj pravijo »Na mudle«. Na tem, popolnoma zaprtem trgu stoji znameniti stari vodnjak

V idrijskem rudniku živega srebra bodo skladno z novimi določili o krajši delovni dobi za nekatere kategorije upokojili okoli 130 rudarjev — Pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novi Gorici so se začeli pripravljati na prevedbo upokojencev — Sindikati in podružnice Društva upokojencev naj pomagajo pojasnjevati določila novega Zakona o pokojninskem zavarovanju

Novi zakon o pokojninskem zavarovanju, ki ga je na tekočem zasiedanju sprejela Zvezna ljudska skupščina, je tudi med ljudmi v Primorju naletel na ugoden odziv. Upokojenci računajo in ugotavljajo, v kakšnem obsegu bodo višji prejemki zboljšali njihove materialne pogoje, hkrati pa se na okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Novi Gorici pripravljajo na odgovorno in zamotano

delo pri prevedbi posameznih kategorij upokojencev.

Predstavnik Zavoda nam je pojasnil, da bodo akontacije na nove pokojnine prešli upravičenci s 1. februarjem, ko bodo v glavnem zaključene tudi prevedbe upokojencev. Pravico do pokojnine uživa v goriškem okraju skupaj 4215 oseb, od tega 1939 družinskih ter 2276 osebnih upokojencev. Po zaključeni uradni prevedbi bodo organi Zavoda izvršili še prevedbe na zahtevo posameznih upokojencev.

Pričakujejo, da bo zahtevalo v severnem Primorju naknadno prevedbo za boljše pokojninsko osnovo in pogoje približno 80 odstotkov upravičencev. Seveda bo to opravilo zaradi številnih primerov in zamotanega postopka zahtevalo daljši čas in veliko truda. Hkrati bo namreč Zavod opravil temeljito revizijo delovne dobe, kar so prizadeti že večkrat zahtevali na raznih sestankih, konferencah in zborih volivcev. V minulih letih je bilo namreč glede priznanja delovne dobe storjenih več napak, ko so pristojni organi posameznikom priznali več oziroma manj delovnih let, kot so jih v resnici opravili.

Zakon priznava nekaterim socialnim skupinam državljanov ugodnejše pogoje za uveljavitev pravice do pokojnine. Sodijo, da bo v goriškem okraju zaprosilo za upokojitev več desetih bivših partizanov, dalje najmanj 150 vdov z otroki, ki doslej niso imele pravice do pokojnine oziroma je bila le-ta majhna ter slednji približno 130 rudarjev in Idriji. Slednji so izpolnili krajšo delovno dobo, ki jo zakon določa za nekatera težja dela.

Na Zavodu pričakujejo, da bodo sindikati predvsem pa podružnice Društva upokojencev pomagali pojasnjevati določila novega zakona o pokojninskem zavarovanju. Tako bi namreč odpadla nepotrebna vprašanja, vloge in podobno ter bi se na Zavodu lahko res v celoti posvetili reševanju odgovorne problematike, v zvezi s prevedbo upokojencev. M. D.

V Ljubljani pripravljajo Okrajni odbor za nekaj tednov praznovanje Novoletne jelke. Delovni kolektivi bodo letos praznovali Novoletno jelko skupaj z najbližjimi šolami, pionirskimi oddeli in otroškimi vrtiljaki. Pripravljeni bodo priredbe, pogostili jih bodo in obdarili ne glede na to ali so starši zaposleni v podjetju ali ne. To bodo prav gotovo najboljše in najpravičnejše praznovanja, saj se doslej kolektivi prirejali praznovanja samo za otroke svojih uslužbencev. Prav tako bodo letos prvi obdarili pionirske oddede in šole z različnimi praktičnimi darili, najboljšim pionirjem pa bodo omogočili, da si bodo ogledali osrednje praznovanje, ki bo kakor vsa leta doslej v Ljubljani. Ker so bili doslej otroci iz oddaljenih vasi za marsikaj prikrajšani, so letos pripravili posebne potujoče kinematografe, gledališke skupine in lutkovne odre, ki bodo obiskali tudi najbolj oddaljene kraje ljubljanskega okraja.

Ljubljana bo še posebno svečano praznovala Novoletno jelko. Po ulicah bo tudi letos spreval Dedek Mraz. Na Gospodarskem razstavišču pa bo zabavišče, ki ga bodo letos povečali z novimi objekti. V veliki dvorani bo program, na katerem bodo nastopali znani domači artisti, baletne skupine in ljubljanske godbe. Pester program bo vodil humorist Frane Milčinski — Ježek. Nekateri novosti bodo prav gotovo razveselile otroke, saj bo razstavljal vrtiljakov, streljšč in pravilne dežele tam tudi 60 metrov dolga miniatura železnica. Naketura podjetja so že obljubila, da bodo dali na razpolago svoje avtobuse, da si bodo cicibani in pionirji lahko ogledali zabavišče na Gospodarskem razstavišču. Podjetja, ki sodelujejo na zabavišču, so že odobrila novoletni popust. Kaj pa bo z ostalimi? Kinematografi bodo v teh dneh predvajali mladinske filme, gledališča pa imajo na sporedu mladinske igre. Minimalna vsotpnina bo omogočila otrokom večkratni obisk in lep spomin na Novoletno praznovanje.

Mariborska

MALA KRONIKA

Letos v Mariboru ne bo osrednje prireditve ob Novoletni jelki. Prireditve bodo po občinah, predvsem pa središčno za tem, naj bi ta družinski praznik praznovali v krogu družin in da različne družine — stanovanjske skupnosti.

V ponedeljek je morala zaradi pomanjkanja električne energije prenehati obratovati karbidna peč v Tovarni dušika v Rušah. V Tovarni glinice in aluminija v Kidričevem obratuje še oba agregata, čeprav normalno uporabljajo samo enega. V vseh drugih večjih podjetjih z lastnimi termocentralami pa morajo le-te delati v polno zmogljivostjo. Letos še ni takšnega pomanjkanja električne energije, kakor je bilo lani, ko so morali začeti reducirati že septembra.

Raditski oddaji »Nezni talenti« — Kaj veš, kaj znaš? imajo že redno tedenski dan v mariborski V. nižji gimnaziji. Vsak dan v glavnem odmoru stopijo pred mikrofon v šoli dijak, mali mojstri vseh vrst: recitatorji, pevci, harmonikarji itd. Leti poživijo odmor in se vadijo nastopati. Doslej jih še niso ocenjevali. Druga oddaja »Kaj veš, kaj znaš?« je na primer takrat predavatelj prek zvočnika pove matematični problem, ki ni vezan na

Pri mariborskem trgovskem podjetju »Merkur« bodo letos za 50 % presigli predvideni promet, čeprav je bil le-ta za 10 % višji od lanskega. Največ so prodali letos različnih gospodinskih aparatov, ter precej vozil »Tomos« in »NSU« iz Vogosče. Za omenjena vozila je takšno zanimanje, da so vsa, se bodo pošiljke ostale takšne, kot so bile doslej, že za dve leti vnaprej oddana. Te dni so dobili večjo pošiljko domačih koles, pričakujejo pa še uvoženja, ki bodo za približno 15 % dražja od »Rogovih«, pralne stroje, sesalce za prah ter šivalne stroje in električni pogon — glave so uvožene iz Italije, oprema in montaža je iz zadarske tovarne »Bogat Vlado«. Cena šivalnim strojem bo približno 95.000 dinarjev.

V zadnjem času je v mariborskih trgovinah s pohištvom opaziti pomanjkanje kompletnih spalnic. Ni redke primer, da so trgovska podjetja odbrila že na 30-50 potrošniških kreditov za nakup spalnic, vendar kupcem ne morejo ustreči, ker ni blaga.

Steklo je pozni konjunktorno blago. Seje ko živo srebro padlo dober odstotek. Razen tega pa v Mariboru hita, da bi pred nastopom naj-

Se teden dni lepega vremena, pa bo velik del Trga svobode v Mariboru lepo urejen, ostanek pa spomladi

strogo šolsko snov. Učenci si ga zapletejo in v enem tednu oddajo svoje rešitve. Ljudem pravih rešitev izrečajo nagradenka, ki dobi lepo knjigo. Razen tega pa ozvočenje s pridom uporabljajo pri pouku tujih jezikov.

Skrivnost smrti v vodnjaku pojasnjena — morilec odkrit

V nedeljski številki 8. decembra smo poročali, da so našli v Spodnji Novi vasi pri Slovenski Bistrici v vodnjaku pri hiši št. 52 truplo Julijane Tomazini, ki je že dalj časa ležalo v domačem vodnjaku. Zaradi sumljivih okoliščin je bila uvedena preiskava. Po devetih dneh temeljitega dela so odkrili morilko 26-letno Kristino Zinko, ki je bila doslej že trikrat kaznovana zaradi vplomnih tatvin. V začetku novembra je morilka ubila pokojno Julijano Tomazini v postelji z udarcem sekire po glavi, nato pa jo je zavila v zanko, ki jo je napravila iz nogavice. Po umoru je vrgla truplo pokojne v 20 metrov globok vodnjak.

Zaradi otroške igre dva v bolnišnico

V sredo dopoldne je našel 10-letni Edi Kapun iz Maribora na Kidričevem trgu železen predmet. Vrgel ga je ob bližnjo ograjo — sledila je eksplozija, ki je ranila dečka in mimoobdo Nežo Prleč iz Maribora. Oba so takoj preveženi v bolnišnico. Vzrok — brčkone vzglednik stare granate.

hujše zime zaprl mrazu pot v bodoče tople domove številnih mariborskih družin. Pri »Kristalu«, ki skrbi za svetlobno in toploto v naših domovih, smo zvedeli tole: Dela imamo čez glavo, materiala pa premalo. To pa je vsako zimo običajen pojav. Spomladi smo imeli možnost nabaviti si zadostno količino stekla, pa kaj, ko je težava s krediti. Pogodbe smo sklenili s tovarno, je pa ne izpolnjujejo. Pred dnevi smo poslali v Paradiž 4 tovrne avtomobile, naj nam nazaj grede, ko bi se drugače vračali prazni, nalože steklo. Tokrat so se res tudi prazni vrnili. Tovarna ima svoje obveznosti tudi do zunanje trga, blizu se konec leta, pa so nas prikrajšali pri dogovorjeni količini. Januarja bo pa spet bolje.

Pred hotelom »Orel« so zmerom na razpolago mariborski nosači. Bo ta uslužnostna obrt z njimi izumrla?

Pred hotelom »Orel« stoje ves dan nosači, ki čakajo na stranke. Za usluge so zmerom na razpolago. Le 18 jih je v vsem Mariboru, razdeljeni so na dve zadrugi, ki pa si medsebojno pomagata. Nobenega mlajšega ni med njimi, sami starejši, celo 70-letniki, so v tem pokliu. Z njimi bo brčkone izumrla ta uslužnostna obrt v Mariboru. D. V.

Rejec — če ne oderš, je koža zavržena. Oderi in jo oddaj »KOTEKSU«

Od vsepo vsod

Skoraj vse skupine med najboljšimi

Najmočnejše mariborsko prosvetno društvo — Svoboda Slava Klavora je imelo občni zbor in na njem so poročali: Moški pevski zbor je postal eden prvih zborov v državi. Sprejem pri tov. maršalu Titu pa mu je bil največje priznanje za delo. Sedaj se pripravljajo za turnejo v inozemstvo. Tudi mladinska dramska skupina sodi med najkvalitetnejše družine. S krstno predstavo Suhadčanove igre »Obliki so rdeči« je dosegla v tekmovalstvu mladinskih skupin prvo mesto v okraju. Osemnajst nastopov v sezoni pa je kar lepo število. Dobro so delale tudi ostale sekcije, tako ženski zbor in dramska cca, posebno pa pionirski zbor, ki je v medrepubliškem državnem tekmovalstvu dosegel častno tretje mesto. Uspevala je tudi Ljudska univerza s svojimi predavanji, vendar z izobrazovanjem še niso zadovoljni. Lutkovno gledališče na Pomožni šoli je čisto razveselilo učence.

Pri vseh teh uspehih je toliko težavneje razumeti, da Svoboda nima nobenih svojih prostorov in še zlasti rom ne najde pri pristojnih pravda razumevanja. Okrajni svet ji bo sedaj dal na razpolago en prostor. Društvo bo v kratkem praznovalo desetletnico in v ta namen pripravila teden kulturnih prireditev. J. K.

V trboveljskem okraju takole izpolnjujejo plan

Letos v industriji zasavskega okraja skoraj ni bilo večjih zastojev. Statistični podatki do konca oktobra kažejo, da se je v primerjavi z istim obdobjem v lanskem letu povečala proizvodnja električne energije za 8%, cimenta za 12, stekla za 4, roto papirja za 12, ostalega papirja za 73, konfekcijskih izdelkov za 71, trikotne konfekcije za 33, kakaovih izdelkov pa za 67%, medtem ko je rudarska proizvodnja ostala na isti ravni zaradi odpisanih ostala na obratu. Novi dol in zaradi zaostajanja proizvodnje v rudniku rjavca premoaga Zagorje.

Uspešno delo kmetijske šole v Ptujju

Kmetijsko gospodarska šola v Ptujju je letos mnogo bolj obiskana kakor druga leta in je tudi pouk uspešnejši. Lani je šola obiskovalo le 8 učencev, sedaj pa redno obiskuje šolo 20 mladih fantov in deklet iz Ptujja in okolice. Več primerov je, ko učenci hodijo tudi iz 7 kilometrov oddaljenih krajev k pouku. Inženir Egon Zgonc, ki poučuje v šoli kmetijske predmete, zelo hvali svoje učence, ki kažejo veliko zanimanja za napredno kmetijstvo. Čez zimo bodo po zavrtilu ing. Zorca imeli teoretični pouk, pomladi pa predvsem praktično delo. Ogledali si bodo tudi nekatera napredna kmetijska gospodarstva v okolici Ptujja. Pričakujejo, da bodo zaključili uspešno šolo zelo dobi in da bo v prihodnje število učencev še večje, saj koristnost te šole zmerom bolj spoznavajo. —mr

Mednarodno sodelovanje študijske knjižnice

Študijska knjižnica v Murški Soboti navezuje stike s podobnimi ustanovami v Budimpešti in na Dunaju. Z zamenjavo oziroma izposojanjem knjig in drugega študijskega gradiva za nekaj časa bo omogočila ljudem, da ki jih sama nima. Takšno sodelovanje je posebno važno zaradi tega, ker je Pomurje na meji ted držav, pred prvo svetovno vojno pa je bilo pod njuno upravo, oziroma, kakor so sami smatrali, njun sestavni del. Zato se najdejo v njihovih študijskih knjižnicah

Ste že kupili srečko NOVOLETNE LOTERIJE 1958?

ragni dokumenti o življenju ljudi v Pomurju, čeprav prikrojeno takratnim razmeram. Za povečanje bodo lahko služile tudi nove stvari. Pa, tudi murškoboska študijska knjižnica imo stvari, ki jih bo lahko nudila v zamenjavo za njihove usluge. J. P.

Letne konference mladine so dobro uspele

Pred dnevi so na področju mozirsko občine zaključili letne konference mladinskih organizacij. Na področju občine kjer obstaja 13 mladinskih organizacij s približno 900 člani in 13 aktivov 400 člani so bile vse konference dobro obiskane in tudi razprave na njih so bile plodne in koristne. Vse mladinske organizacije v občini se bodo s svojimi programi dela vključile v tekmovalne in čast bližnjega kongresa LJM in ZKJ.

Letos so popravili več kot 50 km gozdnih cest

Na področju Zg. Savinjske doline, kjer je gozdarstvo precej razvita panoga, posvečajo iz leta v leto večjo skrb gozdnogojitvenim delom in popravilu ter vzdrževanju gozdnih cest. To nalogo je letos prevzela Gozdarsko-kmetijsko poslovna zveza v Mozirju in pa KZ.

Samo v privatnem sektorju so letos na novo pogostili več kot 15 ha golez, dosadil več kot 30 ha obstoječih, nasadov, očistili 80 ha gozdov. Na skrčenih gozdnih površinah pa so že želi.

Da bi bilo spravilo lesa iz gozdov cenejše, so letos popravili več kot 50 kilometrov gozdnih cest. Za ta dela so porabili skoraj 10 milijonov dinarjev. Vsa zgoraj omenjena dela finanstrajo iz gozdnega sklada. —(er)

40 glav živine za izvoz

Zivinovrečji, člani kmetijske zadruge v Zlatkahl nad Zagorjem bodo pričeli ptiati živino za izvoz. Za to sodelovanje med zadrugo in kmetovaleci je precejšnje zanimanje. V letu 1958 bodo že do jeseni spitali 40 glav živine.

Kar prido varčujejo

Prevega novembra je pričela na izlaskah delati zadruga hranilnica in posojilnica. Najbrž se bo njeno delovno področje razširilo še na območje za druge Zagorje, Cemseni in Mlinše. Posojilnica je odobrila že precej kredita zadrugnikom za investicijska dela. Meseca novembra so se povečale vloge za milijon diramov. Ob ustanovitvi je zadruga hranilnice razdelila med otroke 30 hranilnikov. Že v mesecu novembru so solarji vložili 60.000 dinarjev. Kaže, da bo hranilnica precej razširila varčevanje.

Drobne vesti iz Kopra

PRIPRAVE ZA PROSLAVO DNEVA JLA

Po vseh občinah koprškega okraja se množice organizacije že marljivo pripravljajo na letošnjo proslavo Dneva JLA 22. decembra. Za čim lepše praznovanja tega dneva dajejo še posebno pobudo rezervni oficirji. Okrajni odbor Zdrženja rezervnih oficirjev v Koprju organizira po vseh šolah posebno uro pouka, ko bodo šolski mladini predavali in govorili o nastanku in pomenu JLA rezervni oficirji. Po vseh večjih krajih in zlasti na sedežih občin pa pripravljajo slavnostne akademije.

DPD »SVOBODA« PRIPRAVLJA »CELSKE GROFE«

V sredo zvečer je koprška »Svoboda« na letnem občnem zboru razgrnila bilanco svojega minulega dela. Med posameznimi sekcijami je bil zlasti delaven moški pevski zbor, godba na piñala in izobraževalni odsek, ki je prireditel predavanja. Damska družina, v katero se je v zadnjem času prijavilo precej novih članov, se pripravila na uprizoritev Kreftove drame »Celski grofi« v režiji Srečka Tilca. Vse kaže, da se bo v letošnjem zimskem obdobju dejavnost koprške »Svobode« močnejše razmahnila in čvrsto posegla v kulturno in prosvetno življenje v Koprju.

TRAGIČNA SMRT MLADE PROFESORICE

V sredo proti večeru se je iz Koprja vračala na mopedu profesorica na koprski gimnaziji Marjeta Verbič v izolo, kjer je stanovala. Na križišču cest proti Portorožu in proti Kortam je pripeljal nasprotni tovorni avto, ki je pravilno zastri žaromet. Vendar je mogoče domnevati, da je 25-letna profesorica luč tolikanj zmedla, da se je v diru zalezela v kmečki vozček, ki je vozil pred njo brez luči. Ko je tresčila v vozček, jo je vrglo na asfaltno cestišče na glavo. Ob padcu si je zlomila tilnik in obležala mrtva.

SMRTNA NEZGODA 77-LETNEGA STARČKA

V četrtek jutraj so iz morja tik za kamnito obalo ob avtobusni postaji v Koprju potegnili utopljene starčka. Po ugotovitvi identitete se je izkazalo, da gre za 77-letnega Ivana Funa iz Slatkaj pri Sežani. Starček se je pripeljal v Koper obiskat svojega sina. Zvečer mu je v maraku na mokri kamniti obali najbrž spodrsnilo in je padel čez rob v morje. — Skoraj na istem mestu je taisti četrtek v maraku okoli 17. ure spodrsnilo 71-letnemu Antju Kozlovčiču iz Ankarana, da je pljusnil v morje. Na srečo je to opazil tov. Jože Sabadin. Naglo je skočil z obale v prazen čoln in začel reševati starčka, dokler niso prihiteli še drugi ljudje in starčka oteli iz vode.

PUSTILI SO NASTAVLJENE MREŽE IN JO POPHALI

Neznana italijanska ribiška ladja je točila v naših vodah. Ribiči so mrene razpeli in vrgli mreže in čakali na bogat ulov bele ribe. Ko pa so izmenada zdaleč opazili patrolni čoln naše pomorske ljudske milice, so takoj jadno dvignili sidro, da niso niti utegnili pobrati mrež. Varni naših teritorialnih voda so mreže dvignili in mraz in jih zapletili.

ZAKAJ BI LJUDE NE BRALI?

V Koprju bi se pravzaprav niti ne mogli pritožiti, da gostinski obrtni ne bi bili naročeni na naše glavno časopisje. Toda pred reiki so primeri, da bi imeli po obratih razpete časopise na primernih držajih, da bi jih gosti videli in jih prebrali. Večinoma časopise skladajo v kakem kotu ali celo pod pulni na kup, kjer obleži ne da bi gosti mogli do njega.

KNJIGE, RAZVEDRILLO MLADIH

Knjižnica »Svobode« v Celju bo imela kmalu 5000 knjig

Knjižnica DPD »Svoboda« Celje, ki so jo pred leti ustanovili v prostorih »Partizana« v Gaberju, je že zdavnaj prerasla prvotni okvir in sedaj še komaj lahko zadosti željam številnih rednih bralcev. V posebni, nekoliko večji sobi doma »Partizana«, kjer je sedaj knjižnica, se že od nekdanji radi zbirajo mladi ljudje. Tu ima redno svoje vaje tudi tamburaški orkester, vtem ko na drugi strani vsak večer številni obiskovalci izbirajo iz bogate zakladnice lepote, znanja in dragocenih izkušenj. Police v knjižnici so zmeraj skoraj na pol izpraznjene, čeprav je vodstvo »Svobode« finančno omogočilo knjižnici, da lahko kupi po več izvodov vsake nove knjige. Samo letos so kupili blizu 500 izvodov novih knjig. Tako ima sedaj knjižnica skucej že 4833 knjig.

Obisk knjižnice je tudi letos močno narasel. Pravo veselje je gledati mladino, kako se pred knjižnim pultom dobi na zbiranju in odnaša s seboj pravcate svežnje knjig. Knjižnice so dandanes postale tam večja nujnost, ker si domače. F. K.

Pavlihova pratika 1958

je že naprodaj. Zahtevajte jo v trafikah in pri kolporterjih!

»Zgrizli bi se od zavisti«

ODMEVI GOSTOVANJA LJUBLJANSKE OPERE V CELOVCU

Kot smo že poročali, je v zadnjih dneh novembra prišlo do izmenjav gostovanja med celovsko in ljubljansko Opero.

Celovska opera je gostovala 27. novembra v Ljubljani z Rossinijevo »Angelino«, ljubljanska Opera pa je 30. novembra in 1. decembra dala dve predstavi Wolff-Ferrijevih »Stirih grobianov« v Celovcu.

O obeh dogodkih sta pisala samo oba koroška dnevnika, so-

cialistični »Die Neue Zeit« in desničarski »Volkszeitung«. Ob gostovanju v Ljubljani pišeta oba lista o velikem uspehu pri publiku, ki ga je doživela »Angelina« in o mnogih zastorih za sopranistko Farah Afiatpour, nosilko naslovne vloge. »Die Neue Zeit« poudarja tudi, da je v zdravnicah na sprejemu, ki ga je priredil za goste izvršni svet, prišlo do izraza prepričanje predstavnikov slovenskega javnega življenja, da

je zadržano Nado Vidmarjevo morala nadomestiti s pevko, ki je vlogo gotovo prav tako dobro zapela. Če človek pomisli na težave, ki jih imamo pri nas v Celovcu že z enkratno zasedbo, bi se najraje požel od zavisti! Nato ugotavlja kritik, da opera »Stirih grobianov« zategadelj tako malokdaj igrajo, ker v njej nastopajo kar štirje basisti – in ljubljanska Opera razpolaga s takimi basisti, ki bi bili v čast celo Dunajski Operi. Posebno Lado Korošec je izvalil iz kritičnega peresa izredno laska-va priznanja njegove umetnosti in tudi Majno Mlejnikovo, ki jo v Celovcu poznajo že z gostovanjem v lanskem letu, kot »Traviato«, imenuje kritik »odlično pojavo, ki je briljirala v igri in petju.« Za zaključek je zapisal: »Ploskanje je bilo prekipelo in je prihajalo od srca. Če pa bi bilo besedilo gledališkega programa primerneje sestavljeno, bi se najbrž ne pripetilo, da je po tretjem dejanju nastal pravcati naval na garderobe. Vsekakor pa je bilo moč opaziti v plaščih celo ljudi, ki bi morali stvar poznati...« V programu namreč ni bilo jasno napisano, po katerem dejanju se opera konča. Se zгодí. Redkokdaj pa se zgodí, da celo poklicni glasbeni kritiki ne vedo, kdaj se neka znana opera konča, kot se je zgodilo kritiku »Volkszeitung«...

Z razstave sodobne italijanske grafike v Moderni galeriji v Ljubljani, Luciano Minguzzi: Sedeča figura, 1952 (barvna litografija)

Drevi bo ob 17. uri na razstavi Sodobna italijanska grafika javno vodstvo

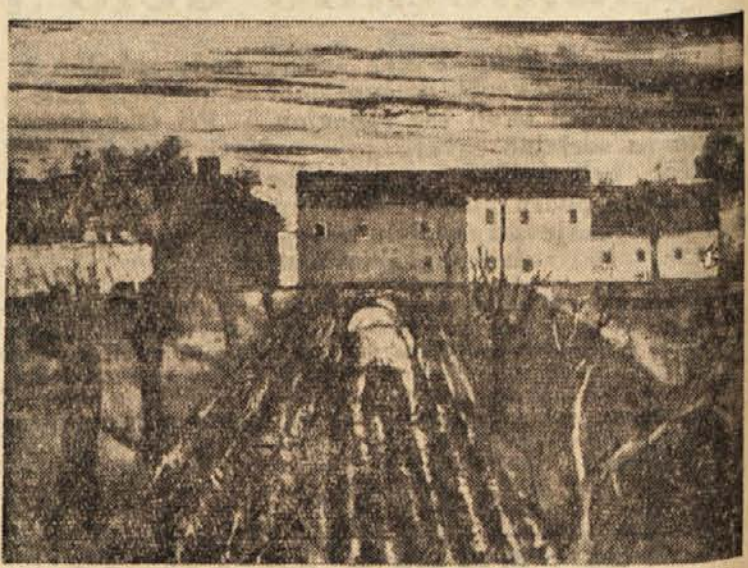
Kljub tej nezgodí pa je A. Walz v svojem časopisu kar lepo pohvalil ljubljanske goste, čeprav se mu pozna, da mu politična linija »Volkszeitung« ni dovoljevala preočitih superlativov. »Režija Cirila Debeva te iz komedie dell'arte izvirajoče glasbene komedije ni predstavila tako brez teže in s tisto gracioznostjo, kot bi bilo pričakovati. Pri mešanju sestavin so pa deli zraven namesto Chiantija – silovko.« V Celovcu izhajajoči slovenski list »Naš tednik-Kronika« pripominja tlej kritikovi opazki: »Če človek gleda »breztežnost« nekaterih celovških prireditev, res ne ve, kaj bi naj še pričakovati spričo iskren, sproščene predstave ljubljanskih gostov. Kar se pa sestavin tiče, pa je učeni glasbeni kritik, ki mu očitno politični predsodki težijo presojo, vsaj o vinih slabo poučen. Vedeti bi moral, da Goldoni je v Wolf-Ferrijevem mojstrovine pač ni navdihal težki, trpki Chianti iz oddaljene

Toskane (ki ga v Benetkah pijejo največ – avstrijski turisti), ampak kvečkemu lahkotni bardolino ali kako drugo sladko vince iz bližnjih beneških ali furlanskih vinogradov. Gospod ima o geografiji pač le bolj splošne pojme in bi bilo boljše, če bi se takih drznih primer ne posluževal, ker mu lahko spodrsne.« Tudi sicer si kritik »Volkszeitung« ne more kaj, da ne bi med vrstice vtihotal nekaj političnega sentimentala. Tako pravi, da Benetke na odru »niso bile prave Goldonijeve Benetke, temveč bolj prijetno cesarsko – kraljevo mesto neke med Savo in Jadrano, kjer za plotom goje buče in rastejo sončnice...« Vendar pa tudi A. Walz ne more utajiti visoke umetniške vrednosti ljubljanske predstave in na koncu prizna, da je bila publika zelo navdušena in »beifallfreudig«, da je torej z veseljem ploskala.

»Slovenski vestnik« piše v svoji najnovejši številki, da je gostovanje vzbudilo veliko zanimanje med nemškimi prebivalci. »Prav taka kulturna gostovanja vedno znova kažejo, da ogromna večina ljudi na Koroškem sploh ne goji sovraštva do Slovencev, temveč, da je protislovska gonja samo delo pečice nacionalističnih hujskačev.«

S. Fras

Iz Jakopičevega paviljona

Po razstavnih izmenjavah s Češko (razstava G. A. Kosa, M. Mašala in K. Putriha in Brnu in Bratislavi) je Jakopičev paviljon te dni pripravil novo zanimivo prireditev te vrste. Sinoči ob 18. uri je bila v prostorih paviljona otvoritev razstave »Sodobni furlanski umetniki«.

Do te prireditve je prišlo na podlagi razgovorov med upravo Jakopičevega paviljona in videmsko galerijo »Del Girasole«. To bo posedovala ljubljani grafiko in slikarstvo furlanskih umetnikov, Jakopičev paviljon pa bo prihodnje pomlad prav tako pripravil podobno razstavo v Vidmu. Med razstavljalci umetniki posebno izstopajo Tranquillo Marangoni (znani italijanski grafik) in pa Giuseppe Zigaina, predstavnik neorealizma v likovni umetnosti in prvonagrajenec na »Festivalu mladine« v Moskvi. Ostali razstavljalci so še Anzil, Carlo Clussi, Enrico de Cillia, Cesare Mocchiutti, Ana Maria Zecchinato in Fred Pittino.

Otvoritev so se udeležili razstavljalci sami in predstavniki likovnega življenja v Furlaniji.

Na sliki, Anzil: »Rdeča hiša«

KULTURNI MOZAIK

GALERIJA MATICE SRBSKE

Ze prosvetni mecen vojvodinskega srbstva, Sava Tekelija, je 1842. leta podaril nekaj slik Matici srbski v Novem Sadu. Pet let pozneje je bil sprejet predlog Matičnega tajnika Teodorja Pavlovića, naj bi MS začela zbirati vse mogoče: stare knjige, rokopise, slike, star denar, orožje. Zbirka je nastala iz leta v leto, čeprav je Matični muzej službeno utemeljen šele 1933. leta. Ko je bil pred desetimi leti v Novem Sadu osnovan Vojvodinski muzej, je MS temu muzeju izročila vse svoje zbirke razen umetniških slik in kipov. Istega leta je bila v MS utemeljena tudi samostojna umetniška galerija, le da ni imela primernih prostorov in je nekako tisoč slik iz treh stoletij, kolikor se jih je nabralo v dolgem stolletju, bilo tam le v skladiščih.

Pred dvema letoma pa je Galerija MS dobila lastno poslopje, ki bo lahko sprejelo nekako 400 umetniških del iz zbirke MS. Ta trinadstropna hiša, resnična Galerija MS, je že adaptirana. Tudi slike so že razobešene v njej, svedena otvoritev bo pa v najkrajšem času. V prtiličju so razstavljena dela

sodobnih slikarjev in kiparjev, v prvem nadstropju ikonografija, stensko slikarstvo in portreti 18. stoletja, medtem ko je v drugem nadstropju največja vrednost galerije, vojvodinsko slikarstvo 19. stoletja. Po hodnikih je razstavljena grafika. Uporabnik nove galerije je slikar Milivoj Nikolajević.

PANORAMA HRVATSKE KNJIZEVNOSTI 20. STOLETJA

Stara resnica je, da se o sodobnih dejavnih v književnosti zdaleč manj piše kot na n. pr. o predstaviteljih 18. stoletja. V književnih pregledih, v literarni zgodovinah obdobja zadnjih nekaj desetletij tako rekoč nikoli ne pridejo do veljave. To je deloma razumljivo, saj gre za osebnosti in literaturi, ki so sredi ustvarjalnega dela in je sodba o njih težja in bolj vsega. Tega se je zavedal n. pr. tudi ravnatelj profesor Barac, ki je v minulih letih sicer še kdaj spregovoril o kakem sodobniku, na starejša leta pa sploh ne. Obšutno potrebo precentivne književnega ustvarjanja na Hrvaškem v tem stoletju je začutilo Društvo Hrvat-

ske književnikov, ki je pred kratkim v ta namen zamislilo ciklus predavanj, ki jih bi imela cela vrsta strokovnjakov, in sicer vsak drugi ponedeljek v Hrvaškem dramskem gledališču v Zagrebu. Uvodno predavanje je imel društveni predsednik Marijan Matković, drugi pa je 25. t. m. govoril prof. dr. Ivo Hergaić. Iz večer predavatelji hrvaški sodobni. Ožjo redakcijo teh predavanj so prevzeli: dr. Hergaić za obdobje 1900–1914, dr. Ivo Franges za čas med dvema vojskama in Vlatko Pavletić za književnost po letu 1918. Kasneje nameravajo vsa ta predavanja tudi tiskati v posebni knjigi. Tako ima sedaj Zagreb tri vrste književnih revij: časopis, književne peske, panoramo hrvaške književnosti 20. stoletja in debatable večere v Centralnem študentskem klubu, imenovanem »Pet minut čez osem«.

MEDREPUBLIKO SODELOVANJE

Prejeli mesec je bogatstva radio prireditelj v književnem večeru zanimivo anketo o problematiki medrepubliškega književnega sodelovanja. Pred mikrofonom so se zvrstili urednik beograjske »Književnosti« Eli Finci, urednik zagrebske »Literature« Mirko Božić, pa še zastopnika uredništva »Istara« Antonije Isaković iz »Savremenika« Marijan Jurković, Finci se je odločno zavzel za posebno, izbrano revijo, ki naj bi prinašala najboljša teksta iz vsaj Jugoslavije, lahko tudi v ponatisu. Meni, da je bila najboljša prilika za ustanovitev take revije 1948. leta, da pa je ta prilika zamujena. Precej drugačni misli je Mirko Božić, ki je mnenja, da ima vsaka republika jugoslovska književna revija jugoslovskega značaja. V bistvu te pa tudi Božić za močnejše sodelovanje, kot ga nekatera revija kažejo, zadnje časopis Isaković je ugotovil, da se po republikah književni delavci polarizirajo o »Delu« pa trdi, da je odstranilo republikanski okvir in že dolgo tiska vsak dober, kvaliteten tekst iz katerega dela Jugoslavije. Jurković je tudi za novo, izbrano revijo. Razen tega je ugotovil, da gre prevajanje slovenskih in makedonskih del v srbohrvaščini prepočasno in v premalnem številu.

ZA 50-LETNICO KRANJČEVIČEVE SMRTI

Pod konec prihodnjega leta bo minilo petdeset let od Kranjčevićeve smrti. V Zagrebu mu nameravajo postaviti primeren spomenik. Razen tega pripravljajo Jugoslovska akademija prvo kritično izdajo njegovih zveznikov.

SEDEM NOVIH DOMAČIH ROMANOV V IZDAJAH SARAJEVSKE »SVJETLOSTI«

Vse kaže, da stalne in primerne književne nagrade v določenem smislu vplivajo tudi na literarno dejavnost ali pa vsaj usmerjajo njen tok v zgradbi, ki take nagrade razpisuje. Tako ima sarajevska založba »Svetlost«, ki ima doslej največje književne nagrade, na programu za prihodnje leto kar sedem domačih izvornih romanov. Njihovi avtorji pa so: Branko Ćopić, Radimir Konstantinović, Hamzo Hurić, Mira Alečković, Stevan Bulajić, Risto Tričković in Ahmed Hromadžić. Poslednji trije se bodo predstavili s svojimi literarnimi prvenci.

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN

»Julietta«

Francoski film »Julietta« po romanu Louise de Vilmoren je lahkotna ljubezenska komedija iz malomeščanskega okolja. Grajena na enostavnih situacijskih zapletih, sicer močno šablonske zamenejave parov pripoveduje o erotičnem brstenju pubertetnice Juliette. In to v živahnem, pravem galskem tempu. Dany Robin ji je z njej lastno sproščeno in očarljivo dala zanimivo razvojnno podobo. Njen soigralec je vedno enakozapeljiv Jean Marais. Simpatična komedija čeprav udinkuje za naše pojme dandanes nekoliko odmaknjeno. J. P.

Knjige in revije

PREJELI SMO V OCENO

Prof. dr. Vladimir Murko: Josip Ressel. Življenjepis in delo. »Vodnik Tenniškega muzeja Slovenije«, zv. VIII. Izdal Tehniški muzej Slovenije v Ljubljani, 1957. Strani 208 + (IV) 8.
Riccardo Bacchelli: Milin na Padu. Zgodovinski roman. Prevedel? Zbirka »Knjižna policca« št. 15, založila Državna založba v Ljubljani, 1957. Strani 457 + (III), 8.
Ana Wambrechtsamer: Danes grofje celjski in nikdar več. Prevedel Niko Kuret. Inicijalna izdelal akad. slikar Janez Vidic. Opremila Nadja Furlan. Založila Založba Obzorja v Mariboru, 1957. Strani 606 + (II), 8.
Sodobna italijanska grafika. Katalog. Izdala Moderna galerija v Ljubljani ob razstavi novembra 1957. Ureditev kataloga Melita Stele. Z reprodukcijami.

FRAN DOMINKO: POGLED V VESELJE. Redna knjiga Prešernove družbe za leto 1956. Opremlj inž. arch. Uroš Vagaja. Izdal Glavni odbor Prešernove družbe in Ljubljani 1957. Strani 56, 4.

BORIS ZIHERL: KNJIZEVNOST IN DRUŽBA. Opremila Nadja Furlan. Izdala Casopisno založniško podjetje »Ljudska pravica« – Cankarjeva založba v Ljubljani 1957. Strani 509 + (III), 8.

KOLEBAR PREŠERNEVO DRUŽBE 1958. Uredila Zorka Peršič. Rjabe Franceta Mihelića v kolebarskem delu. Redna knjiga Prešernove družbe za leto 1958. Založila Prešernova družba v Ljubljani 1957. Strani 127 + (I), 4 + reklamní del, 4.

CLAUS EIGK: DAN NIC. Prevedel Simon Pirc. Izdala Prešernova družba v knjižni zbirki »Ljudska knjiga« v Ljubljani 1957. Strani 141 + (III), 8.

MARIJA MAJEROVA: CAROBNI SVET. Prevedel Viktor Smolec. Ilustriral Karel Svolinsky. Cjebanovna knjižnica (ureja Kristina Brenkova). Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1957. Strani 146 + (VI), 4.

ALEXANDRE DUMAS: CRNI TULIPAN. Prva knjiga. Prevedel Silvestre Škerl. Ilustriral Karel Zelenko. Opremila Mira Bojček. Knjižnica »Sinega galeba« zvezek št. 44 (urednik Ivan Minatti). Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1957. Strani 136 + (VIII), 8.

OSKAR HUDALES: VESELO POTOVANJE. Opremlj inž. arch. Uroš Vidic. Izdala Založba Obzorja v Mariboru 1957. Strani 103 + (I), 8.

FACEK IN PAKKA. Napisal France Bevk. Izvirna litografija Ančka Gosnik-Godec. Knjižnica za predšolske otroke (ureja Kristina Brenkova). Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1957. Brez paginacije.

SEDEM LET PRI BELI KAČI. Koroška pripovedka. Zapisal Vinko Modermortier. Ilustriral Gvido Birolla. Litografija. Izšlo v Cjebanovski knjižnici (urednik Kristina Brenkova). Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani 1957. Brez paginacije.

MUCA COPATARICA. Napisala Ela Perci. Izvirna litografija Ančka Gosnik-Godec. Knjižnica za predšolske otroke (ureja Kristina Brenkova). Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani. Brez paginacije.

PRAVLJICA O DRAVI: Koroška zbirka ljudskih praviljic in pripovedk. Priredila T. Gaspari in F. Kolár. Izvirna ročna litografija Gvido Birolla. Izšlo v »Knjižnici za predšolske otroke« (ureja Kristina Brenkova). Založila Mladinska knjiga v Ljubljani 1957. Brez paginacije.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V TRSTU. Zbornik XII. sezona. Uredil in opremil Jože Babič. Organizacijska dela Danilo Turk. Založila Uprava Slovenskega narodnega gledališča v Trstu 1957.

NASA SODOBNOST. Leto V. 1957. Štev. 11 in štev. 12. Izdaja Državna založba Slovenije v Ljubljani. Odgovorni urednik Drago Sega.

BOREC. Glasilo Zveze borev narodnoosvobodilne vojske Slovenije. Leto IX (november 1957, štev. 11. Odgovorni urednik Bojan Ajdič.

MLADA POTA. Revija za mladino. Letnik VI (1957–58), štev. 2. Izdala Centralni Komitee Ljudske mladine Slovenije v Ljubljani. Odgovorni uredniki Drago Dreškovič, Sonja Gašperič, Drago Grah in Vladimir Kavčič.

pomeni medsebojna kulturna izmenjava pomembna prispevek k razumevanju med dvema narodoma in s tem k utrditvi miru na svetu.

Nekaj dni po gostovanju v Celovcu sta oba dnevnika objavila daljše kritike predstave »Stirih grobianov«. H. Schneider piše v »Die Neue Zeit«, da je bila to »izvrstna predstava, ki je zategadelj ni bila v skladu z velikimi pričakovanji, ker je le-ta celo prekročila. Poznamo sicer kvaliteto ljubljanskega ansambla, zato smo se že veselili, ko smo na lepokih brali že dobro znana imena Z značilno lučjo pa osvetljuje sposobnost te ustanove dejstvo, da

Jesenska razstava

mariborskih likovnih umetnikov

Prišlo je kar v navado, da mariborski slikarji in kiparji položijo račun o svojem delu v domačem mestu dvakrat na leto, spomadi in jeseni. Skupnost likovnih umetnikov ima v Mariboru te precejšnje tradicije. Med današnjimi razstavljalci najdemo Ivana Kosa, ki je razstavljal še v klubu »Grohar« takoj po prvi svetovni vojni. Jasnó je, da se je mairskaj spremenilo v notranjih društvenih odnosih. Sedajni podobor DSLU – Maribor si je že pred leti postavil precej zahteven program tudi v smislu čisto likovnih teženj in ne le organizacijskih in umetnostno podobnih, kar je bila pravzaprav vodilna misel kluba »Grohar« in deloma tudi že drugega predvojnega mariborskega umetniškega kluba »Brazde«.

Pričujoča jesenska razstava je po našem mnenju važna zato, ker se v dosedanjem programu mariborske likovne družine kažejo precejšnje spremembe. Za kaj gre?

Ze vsa povojna leta je veljala kot program v vsem delovanju mariborskih likovnikov težnja po upodabljanju domačega človeka v domačem okolju, v domači pokrajini. Le plaho in boječó se so pojavljale kakó »čisto« likovne težnje, ki pa v skupnini niso našle plodnih tal in se je zato umetnik, ki je bil nosilec takih in podobnih izvenprogramskih idej, moral nujno korrigirati. Primer za tak pokušaj nam je bila razstava kiparja Milana Vojska v letu 1955, ko je mladi kipar pokazal nekaj nerealistično zasnovanih plastik, a se je že takoj na naslednji društveni razstavi obrnil diametralno v realizem (predvsem je razstavljal portrete, kar je tudi po svoje značilno) in se tako ljudski splošni program domače likovne skupnosti. Prav gotovo ni bilo za nikakršno prepričanje ali celo pritisk med člani, ne sam program, ki je vezal člane pri skupnem delu, je bil dovolj močan za tak preobrat. Priznati moramo, da je želja, prikazati domačega človeka v njegovem okolju, bila endoština in poleg tega vodilna tudi v našem celotnem kulturnem sponvanju. Se danes je ta program vedno lažja skupnega društvenega dela: toda nekateri člani pričenojajo iskati nove načine za doseg te gta cilja. V celoti vzeto, na pričujoči razstavi še vedno motivno prevladuje krajina, kar govori v prid izvajanju programa, a samo na videz.

Edino slikar Lajči Pandur je z vso likovno močjo in temperamentom obdržal »čisto« programsko smer. Razumljivo, saj je slikanje domačih prekmurskih kmetov na poljih in v zidnicah, pri delu in zabavi vsaj deloma njegov osební slikarski program in je ta tematika najbližja njegovemu epično-rapoloženskemú lepnotnemu gledanju (Na vasi, Ob Muri, Prekmurka, Pohorska glogača, Ciganska pesem). Toda tudi pri njem se pojavlja želja po poglobljenosti teme: njegove »Žene na pogrebu« so še vedno v programskih mejah, a v samem načinu, v slikarjevem odnosu do predmeta in likovni predstavi je večja sprememba. Pandurju je šlo za izraz, za ekspresionistično občuteno kontemplacijo, To

pa je prav gotovo, morda tudi povsem nezavedno, želja po širjenju programa ali vsaj vnašanju novih načinov vani.

Se precej močnejše sune v to smer Maks Kavčič, slikar, ki je že od vseh začetkov kazal svetovljanske težnje (popotovanja v Egipt, v zahodno Evropo itd.) ne le v motivih, vse bolj v svoji slikarski estetiki in tudi tehniki slikanja. Podobnost s članom pariske šole Zoranom Mušičem ni torej niti slučajna niti izraz posnemanja; izvira iz sorodnosti pogledov na sodobno slikarsko problematiko in iz načina dela.

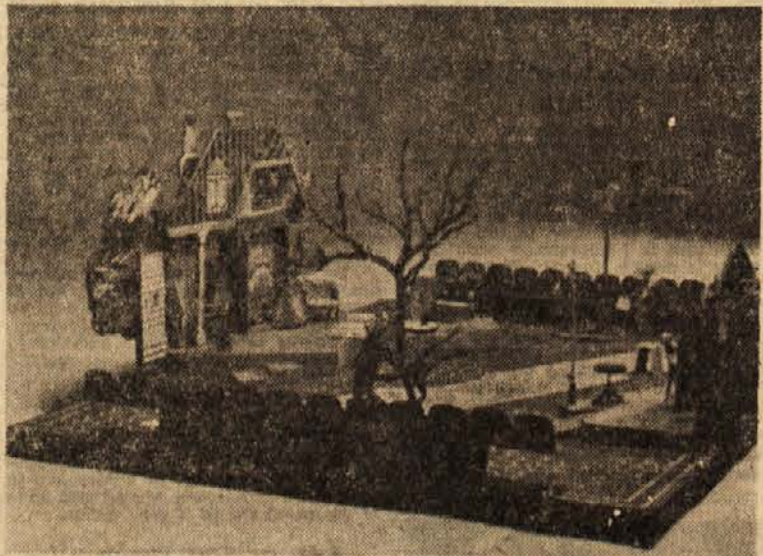
Razstavljeni slike (Oljčni gaj, Pokrajina, Naselje in Istri) so dokaz, da si Kavčič uspešno »čisti« slikarsko ploskev, ostajajo mu samo nujno potrebni predmeti, ki se s svojimi oblikami spreminjajo v moderne simbole in nosilce karakterističnih barvnih združenj. Nemirnost slikarske tehnike je posledica hlastnega osvajanja začetnih ali pa samo zasluštenih ciljev. Prav zanimivo je primerjati ta »eksperimentalsna« platna z ostalimi (Postajališče, Tržaška cesta). Šele s primerjavo lahko pridemo do vrednotimo donesek sodobnih Kavčičevih ustvaritev k pozitivni in mladitvi skupnega programa.

Tudi slikarja O. Polak in Remigij Bratož vsak po svoje težita k temu cilju. Bratožev krajine in mariborske vedute odkrivajo kompozicijo, ki nosi že vse znake težnje v abstraktnost in »čisto« slikarstvo. Da, kar nam še brani sprejeti jih kot »abstraktne«, je močan delež razpoloženja in barvne harmonike, ki nam odkriva na delu muzika. Glasbeno izražanje pa je že samo v sebi močno podobno sodobnim slikarskim prizadevanjem prav v abstraktni smeri.

Močan sunek v programsko domačijsko pomenijo razstavljena dela slikarja Otona Polaka. Vsaka slika zase je premišljena slikarska storitev. Polak je slikar, ki si je v prizadevanju »izdelati svojo paleto« ali bolje poiskati svojo lestvico tonov in barvnih združenj) za celo vrsto občutí pridobil že dokaj izkušnje in, kar je še več vredno, kaže konstantno željo po dopolnitvi tega dela.

Po izčiščenosti in premišljenosti osebnega slikarskega programa bi Polaku postavili ob stran slikarja Janjeza Šibilo. Ta je, barvno pridružen in skromen, opravil podobno težakó delo pri ureditvi svojega motivnega sveta in kompozicije.

Med temi slikarji, smemo jim reči

Mladinsko gledališče je pripravilo za svoje obiskovalce novo uprizoritev. Tokrat bo oživilo delo znanega nemškega mladinskega pisatelja Ericha Kästnerja, ki je tudi pri nas našel številne prijatelje. Roman in odrska uprizoritev »Pikice in Tončka« sta pred petindvajsetimi leti pomenila senzacijo. Mladinsko gledališče je uprizoritev pripravilo s sodelovanjem članov Dramskega gledališča. Režijsko vodstvo pri uprizoritvi je imela Balbina Battelini Baranovičeva. Slike za sceno in kostume sta prispevala tovariša ing. arch. Niko in Milena Matul. — Na sliki maketa scene.

LIST ZA LISTOM - NAŠ PRIJATELJ

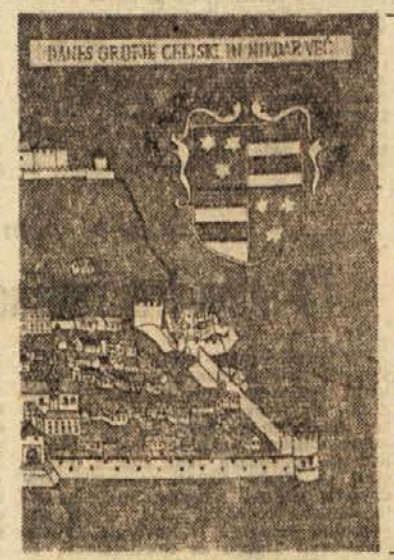
Ana Wambrechtsamer

»POBIJTE CELJANA«

Sivo obzorje je viselo nizko nad zemljo. Tam je valila Sava ilovnate valove proti leno tekoči, mogočni. Do navi. Megla se je plazila iz nje in težko legala na naša oblčila. Zidovi in vrata, mimo katerih smo stopali kvišku in ki so se počasi odpirala in zapirala, so se izgubljali v njenih sivkastobelih tencih.

ušel. Kralj se je kmalu umaknil v drugo izbo in legel k počitku. Misli je, da vse dobro kaže. Tudi je bil že od nekdanj vaju, da je vse skrbi in težave celjskemu stricu prepušča.

moji gospe pozdrave izročil. Morebiti takrat tudi ne bo več sama. Tako je kramljal, ko da je nevarnosti polnemu dogajanju čisto odmaknjen.

Tedaj pa so se v steni odprla skrivna vrata, ki jih doslej nismo bili opazili.

»Hoteli smo samo pogledati, ali že spite,« se je zarežal Laszlo v zadregi in Szekelyju je bilo nerodno, da se je prestopal z ene noge na drugo.

Drugi zgodovinski roman v tem tednu je izdala založba »Obzorja« v Mariboru. Nekoliko čudno bi se zdelo na prvi pogled, da je roman »Danes grofje celjski in nikdar več«, napisala tuja pisateljica Ana Wambrechtsamer. Toda v žilah te pisateljice avstrijskega rodu se pretaka tudi nekaj slovenske krvi, predvsem pa je velika prijateljica naše domovine in jo je najbrž tudi to naglno k študiju bogatega arhiva o celjskih grofih in k literarnemu oblikovanju takratne zgodovinske dobe.

je gospod Urh obstal, Lambergar pa je moral poklicati kraljeve služabnike, da so kralja zbudili in ga za poznejšo veliko mašo napravili. Zakaj bila je nedelja. Ko so vstopili, je odšel gospod Urh v svojem spremstvu navzdol po hodniku. Vrata so bila na stežaj odprta. Moj gospod je stopal vzravnan in lahkotno, kakor da noch ni prebedel, marveč jo prespal v najboljšem spanju.

Pri oltarju je bral brat Kapištran tiho mašo, ki ji je sicer samo dvorska služničad prisostvovala. Danes pa je bilo tudi mnogo ogrske gospode navzoče. Samo Laszlo in Szekelyja ni bilo nikjer videti.

Klečal sem za svojim gospodom v prvi klopi, ki je bila prazna ostala, ko da je na naju čakala.

Ko je zacingljal zvonček in je pater v prijazno svetlem mašnem plašču sveto daritev opravljal, kakor sem je bil od mladih nog vaju in kakor sem jo sto in stokrat videl pri svetem Danielu in v naših domačih cerkvah, se mi je zdelo vse tisto, kar se je bilo ponoči zgodilo, kakor prazen strah. Srce mi je bilo lažje in laglje sem dihal. Grajski zidovi se mi niso zdeli več tako grozeči in Laszlo nič več tako zahrbtn in nevaren.

Gospod Urh je sklonil glavo in se pokrižal, ko je dal duhovnik zadnji blagoslov.

Stopala sva nazaj po cerkvi in vse se nama je umikalo.

Kralja ni bilo več v naših prostorih, zakaj ročno po zgodnji maši naj bi bila velika maša in pospremlili so ga bili slovesno po

glavnem stopnišču v hišo božjo. Lambergar je bil z njim. Vstopil je neki Oger in povabil gospoda Urha k Laszlu, da bi začela s pogajanji. Moj gospod je bil ročno pripravljen. Stopil sem za njim in ni mi branil.

Hunyadi je sam čakal gospoda Urha. Mrko je zapil pogled vanj. »Ni navada, če kdo k miroljubnemu razgovoru z oboroženim hlapcem pride.«

Gospod Urh me je pogledal in odložil sem meč na klop ob steni. Laszlo se je temu zasmehljivo zarežal in se takoj osorno zadržal nad mojim gospodom: »Podaj zdaj obračun o svojih zločinih zoper krono svetega Stefana, ki si jo s svojimi prekletimi rokami oskrunil! Zapomni si tudi takoj, da moje ljudstvo tebi in tvojemu igračkastemu kralju nič več ne bo pokorno!«

»Ne spodobi se, da bi na tak način o celjski dediščini razpravljala,« je odvrnil moj gospod in je divje, zagorelega Laszla ostro premeril. »Kar pa pokorščino ogrske dežele žadeva, imam močno vojsko pripravljeno, da uporneče podvržem svoji volji, ki je takiste volja mojega kralja.«

Hunyadi se je glasno zasmeljal. »Z vojsko mi hočeš groziti in si s svojim kraljem vred v mojih rokah. Če zdaj vsem kraljevskim in celjskim poveljnikom oznanim, da tvoja in kraljeva glava padeta, če bi se jim zahotelo trdnjavo napasti, bosta morala pač storiti in prisesti, kar bom od vaju zahteval. Potem pa se bo vama godilo tako, kakor si jo hotel zagosti ti mojemu očetu pred Dunajem. Ampak danes so vama ogrski meči bližji kakor vajini.«

Iz sosednega prostora so vstopili Ogrji kakor ponoči. Prvi je bil črni Szekely, ki je z naperjenim bodalom planil proti mojemu gospodu. Le-ta je potegnil meč in udaril Szekelyja s ploskim rezilom po roki, da je bodelo z živketom padlo na kamniti tlak.

Tedaj so se zgrnili vsi nad mojega gospoda, da ni vedel, proti kateremu naj bi se najprej obrnil, in razvnel se je strašen trušč.

Ali gospod Urh se je prebil skozi in je skočil v stran. Lambergar je planil v izbo. Szekely ga je pobil na tla. Hotel sem pobrati njegov meč in so me pri tem odrinili od mojega gospoda.

»Pobijte Celjana!« je tulil Hunyadi. S krepkim udarcem se ga je gospod Urh ubranil. Tedaj je zadel Szekelyjev meč Urhovo glavo, ki je ni štitiš šlem. Moj gospod se je zgrudil na kolena. Visoko je brizgnila kri z možgani iz grozne smrtno rane. Laszlo je oberoč zavihtel svoj široki meč in odbil gospodu Urhu glavo, ki je pravkar omahnila naprej. V dveh mogočnih kurkih je udarila kri iz vratu. Vroče kaplje so štrčile proti meni in me žgale po obrazu.

Szekely je planil nadme. Ali še sem dosegel vrata in tekel, oškropjen z ohlajajočo se krvjo svojega gospoda, po dolgih hodnikih v cerkev, kjer so se bili ravno slovesno dvignili k evangeliju.

Riccardo Bacchelli

PAD NARAŠČA

Zdaj je žvižgala lin tulila ju-govina brez prestanka in v gosti temi je lilo kot iz škafo. Od reke je zdaj bolj od blizu zdaj bolj od daleč vedno znova zagrmel strel iz puške. Bili so možje iz vasi, ki so stražili po nasipih. Star je bil že sum, da bi mogli prebivalci gornjega toka reke izkoristiti noč in slabo vreme ter si vteptati v glavo, da prebijejo nasipe ter tako odvrnejo od sebe nesrečo in razbremenje reko. Streljali so v zrak, da pravočasno opozore tiste, ki bi imeli slabe namene, streljali v sence strahu, sumničnega in sovraštva. Scacerni je vedel, kaj pomenijo streljani.

»Zdi se mi, da bo šlo dobro,« je rekla Venusta. »Ali bo še dolgo trajalo?« »He, deset, petnajst ur. Kadar rodi ženska prvič tudi dvajset.« Zgrozil se je in pri srcu ga je zabeležilo. »In če umrje?« je pomislil. »Medtem pa bo vrag vzel mlin,« je rekel. »Pa kaj zato?« »Nekdo je lahko potkal na zunanja vrata. Se mi že prišli povedat,« je pomislil, vendar se ni ganil. Trkanje je postalo močnejše. »Ali ste zaspali, gospodar Lazzaro?« je rekla Venusta. »Že grem, že grem.« Zunaj je stal Beffa. Voda mu je curknila s plašča, v katerega je bil ogrnjn. »Kakšna noč, gospodar!« se je oglasil. »Voda je spet nenadoma narastla. Pravijo, da kar pomni, pad še nikoli ni tako hitro narasel. Pred očmi narašča človeku, gospodar.«

»Počakaj jutra. Tu sem, Dosolina, le mirna bodi, ne bom te zapustil.«

Obšlo ga je zlobno veselje, ko je pomislil na mlin v viharju. Kmalu bo šlo vse k vragu. Tudi Dosolina, sirotica, ki ga je zdaj ovirala.

Njen obraz ga je sredi misli zadržal na pragu. Trpljenje, ki ga je spacio, da ga skoraj ni spoznal, ji je vtisnilo pečat svetosti. Morda je spoznal v njem mater. Svojo mater, ki ga je rodila, pa je ni poznal niti po imenu. V ljubljnem obrazu je spoznal trpljenje vseh mater. Njeno slabotno telo, ki se je v krčih zvijalo pod rjuho, mu je povedalo, koliko trpi. Tedaj je odprla Dosolina oči in obraz ji je zasijal v vsej ljubezni in plemeniti zaskrbljenosti.

»Pojdi, Lazzaro,« ja zadržano in z odsekanim glasom rekla trpinka. »Pojdi, kjer te potrebujejo. Voda je strašno narasla. Dobro, ki si mi jo mogel izkazati, si mi že izkazal. Pogumna sem, Lazzaro. Ti si mi vili poguma. Tam potrebujejo človeka, kakršen si ti. Pojdi tja zaradi mene in zaradi njega, zaradi katerega toliko trpiš. Schiavetto ti bo prišel povedati, kaj je novega. Pri meni, meni pa, kako je s teboj. Pojdi!«

»Delate to pri vas z mečem v roki?« je vprašal mirno gospod Urh.

»Tudi to je brčkone po deželni postavi?« je planil Lambergar.

»Po deželni postavi bi zdaj ne sedel tukaj, marveč spodaj v stolpu,« je zasopihal Laszlo in se pripravljal, da bi ga napadel. Szekely ga je zadrževal in se priklonil gospodu Urhu. »Ne smete mu zametiti zaradi vroče krvi, zelo mlad je še.«

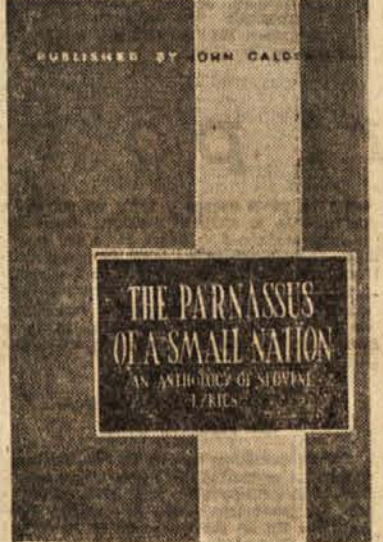
Spet so od zunaj zaprli vrata in stena je bila videti, kakor da je iz celega.

Zdaj je vedel tudi moj gospod, da nam grozi nevarnost. Hotel sem se odplaziti iz gradu in poklicati naše na pomoč. Komaj pa sem storil nekaj korakov po hodniku, že je švisnilo nekaj mimo mene in, ko sem potipal po steni, je tičala v njej puščica. Kljub temu sem si še upal do vrat, ki so vodile na stopnice. Bila so od zunaj zaprta in trdno zapahnjena. Spet je švisnilo mimo mene. Moja roka se je nalahno dotipala do puščice, ki je tičala tik zraven mene v vratih.

Odprl sem okno in videl pri medlem siju posameznih plamenic, da je po ogradah in na oknih vse živo vojščakov. Onkraj na hodniku pa so menda prežali lokostrelci, zakaj nove in nove puščice so sikale skozi temo.

Vendar se mi je posrečilo, da sem se zdrav vrnil od gospoda Urha. Gospod ni dal buditi kralja, da bi se ne prestrašil. Tako smo molče sedeli skupaj, dokler tudi ta dolga noč ni minila.

Ko se je zunaj nad strehami in nadzidki še boril jutranji svet z leno umikajočo se nočjo, se je oglasil v grajski kapeli zvonček, ki je vabil k zgodnji maši. Tedaj

V našem listu smo že pisali o izidu antologije slovenske lirike v angleškem prevodu. Knjiga je zdaj prišla na knjižni trg in bodo po njej nedvomno posegli tudi naši bralci, ki jih zanimajo odmevi in prizadevanja za posredovanje naše umetnosti v tujini.

Državna založba je poslala med bralce roman italijanskega pisatelja Riccarda Bacchellija »Mlin na Padu«. Snov zgodovinskega romana je zajeta iz prvih časov po Napoleonovem propadu in bo zaradi zgodovinskega ambienta, polnega romantike, strasti in zgodovinskih dogodkov vsekar zanimiva tudi za nekakega preprostejšega bralca.

Tedaj je zadonel resen in globok zvok, ki je preglasil vse druge glasove. Nekaj skrivnostnega je bilo v njegovem trepetanju. Pretresljivo zateglo je donel v usodni noči, ko da ne kliče, marveč ukazuje.

»Z rogovi trobijo,« je rekel Scacerni. »Pomoč kličejo na nasipe. Reka je silno narastla nad običajno gladino.«

»Pred očmi, v tej temi?« »Ah, šaliti se hočete?« »Kaj pa morem zato, če pad narašča? Počasni ali hitro...« »Kot se vam zdi. Mislim sem da je moja dolžnost in v vašo korist. Morda bi priti, da pogledate.«

»Ne morem se ganiti.« »Ker preveč dežuje? Oprostite, rekel sem tako, ker se mi zdi, da bi se hoteli šaliti.« »Rekel sem ti, da se ne morem ganiti.«

»Vi ste gospodar.« »Pazita z Malvasonom, da bodo vrvi in drog vzdržali. Vrvi imata, pa jih podvojitja. Poneže pošljem Schiavetto, da pogleda, kaj je novega. Jutro ni več daleč.« Stopil je med vrata. Noč je bila tako temna, da se je zdelo, ko da nikoli več ne bo jutra.

Beffa je bil zadovoljen. »Schiavetto?« je zagodrnjal. »Kaj je novega, sem vam že povedal. Kaj naj vam pove drugega vaš Schiavetto? Povem vam kratko in jasno: z mlinom je slabo. Ne vem, če bo sv. Mihael vzdržal. Toda zdi se mi, da nečete razumeti.« Bil je začuden, da mu je Scacerni toliko dovolil. Se bolj pa se je začudil, ko se je mlinar zasmeljal:

»Že razumem, da imaš polne hlače,« je rekel Scacerni. »Poberi se in stori, kar sem ti rekel!« Beffa je odšel. Sam pri sebi je godrnjal o ljudeh, ki pošiljajo druge po kostonj in žerjavico, da jim samim ni treba hoditi na dež.

»Gospodar Lazzaro,« je zaklicala Venusta. »Dosolina vam hoče nekaj reči.« V kuhinjo je neslišno stopil Schiavetto.

»Grem v mlin, gospodar, in se spet vrnem, če bo kaj novega,« je dejal.

Jara Ribnikar

Dva zapiska o ženah

Danes vam posredujemo dva kratka zapiska iz sodobne srbske proze. Njuna avtorica se uvršča med najvidnejše povojne beograjske pripovednice. Pričujoča »Dva zapiska o ženah« je tiskala pred kratkim v »Književnih novinah«.

Samomor

Na koncu strani piše, da že deset dni iščejo nekdo ženo. Včeraj je pa dvajsetletni deček ukradel očetu vespo in pobežnil od doma. Ugibajo, da je tista žena, ki jo iščejo, napravila samomor. In danes poročajo, da tisti deček ni prekoračil meje, pa ga bodo zlahka ujeli. Vse to si je mogoče v duhu predstaviti. V vsakdanje življenje spada. Žena je mlada, verjetno norica, so taki primeri. Pa vendar se tudi mi, ki vse to prebiramo in vemo, ob tem ali onem začudimo. Po štiridesetih letih srečnega zakona se je neka starica poglala s četrtega nadstropja. Da, v tem primeru ima vsakdo kar koli dostaviti.

To ni bil več sreden zakon, si sedaj izmišljajo sosed. Ob sobotah je ni več vodil na večerjo. Drugi pravijo: asi sta vendar hodila pod zoko. Videli smo. Oh, ne, sedaj vemo, da je zakon bil videl enak, stalen in nespremenljiv: štirideset let. »Takrat, komaj tri mesece je bilo po njuni poroki, pripoveduje on, torej pred štiridesetimi leti, sem na njenem vratu opazil rdeč kolobar, pravcati možki pečat, v tem se ne motim. Preveč zgodaj sem se bil vrnil domov. Toda vseeno, dotični, kot je videl, sploh ni računjal z menoj, in ona tudi ne, ker si nista mogla predstavljati, da bom na poti oslepel. Zobe nekoga sem videl na njenem vratu. Videl sem jih. Vem. Tisti odtis zob mi je še dandanašnji v spominu. Niš nisem rekel. Ne. Nisem je izgubil. Nisem dovolil, da bi mi jo bil kdo drug prevzel. Niti ganil se nisem več zdoma. Bila je ženska mojega življenja,« je dejal, se izpravi ponosno, »vidite, tak sem.« In kljub temu je želela je na popoščenem dvorišču, sva trda. Kako hitro je postala trda, kdo je bo opral in preoblekel, mogoče zaradi starosti, so govoričile ženske, pa so jo nekako očedile,

vsakomur bi storile to uslugo, kako je ne bi njej, štirideset let je stanovala tukaj!

Tudi tisti dan, ko se je vse tole pripetilo, je prišla sosedja in ju vabila nekam na nekakšen rojstni dan. Starec je sedel tik prazne in mrzle pečice, nekam žalosten je bil. »Ne počuti se dobro,« je dejala stara. »Nikamor ne grem,« je pristavil on. »Malo ti bom zakurila,« je na lepem živahneje spregovorila stara, podkurila že pripravljena drva v peč, »ogrej se in vlez se, jaz grem.« Tri ure je čakal tik vrat, dvakrat je odšel celo ven, da bi videl, če že prihaja. Ko je navsezadnje prišla, jo je udaril z držajem kuhinjskega noža po živahni rokah; branila se je, to ga je raztogotilo; »prestrašiti sem jo hotel, jo kaznovati, v šali, ker me je pustila bolnega, sama, vsa stara pa se je šla zabavati. Ze zdavnaj sva se bila vzeja, pa že takrat je bila deset let starejša od mene. Na lepem sem se domislil, kdo ve, kako in zakaj, da jo je bil tisti ugriznil, spomnil sem se bil, da je nekaj dni nosila na vratu tisto srasmoto, ponosno in brez besede je nosila na vratu tisto znamenje, pečat tujega možkega, cele tri dni je to trajalo, pa nisem nič vprašal, niti ust nisem odprl. Videl sem jo mlado in utrujeno. Zamahnil sem. Slučaj je nanesel, da je bilo rezilo, brizgnila je kri, kar naprej sem udarjal z rezilom, pred oknom je bila, mlada in močna, in tisti tudi zobe na njenem vratu. Na lepem se je usločila, se poglala, odskočila kot vzmet, kot žena svinčenca. Divja.«

Na dvorišču so se polesketavale piščice. Ze tri dni dežuje.

Prva ljubezen

Naprej je poginil eden. Sedaj sem pa tudi drugega čizka vrgla na teraso. Hrano in vodo sta imela, vse po predpish. Kletka jima ni bila pretresna, in čisto nova je bila. In nikoli si nisem želela, da bi imela pišce. »Lahko si jo udomačiš,« so mi pravili. Pričakovali so, da se bom razveselila. Nekaj kratov sem se jim zahvalila. Zakaj so me osrečili s to kletko, res ne vem. Sploh nimam rada živali v sobi. Spritno pišce pa čutim strahotno spoštovanje in grozo. In vse se mi zdi, da le ne bi bila poginila, ko bi ju dobila prej. Pela bi jima. Dobričala bi se jima in jima ponujala solate in sadja. Ko sta že tu. Mogoče nista imela dovolj vitaminov. Pustila bi ju letati in sprehati se po sobi. Vse bi bilo drugače. Jaz sem pa pogostokrat nevarnost pozabila nanju, ko sem ju pa pogledala, sem se še bolj zgrozila nad samo seboj, neugodni občutki, ki me ni zapustili, in strah, ki me je vedno vzemiral, sta se še večala, če sem se ju spomnila, kako

sedila na čizah in sta vsa utrujena, ker bi rada prišla na prost. Takrat mi je zdostavalo, če sem se srečala s pogledom enega samega črnega očesa, in pri srcu me je zagrabilo in nekaj bolešnega me je potegnilo za seboj; čisto zvijem se in se spreminjam in prsi. Globoko diham, toda slišim, kako potruje, kot majav obroč ob kamnitih tlak. Razen tega se stresa, prav kot privezan zvonec pod udarec. Strah me je, da ga bodo slišali vsi okoli mene. Kar z roko bi ga stisnila k sebi.

Zakaj ju nisem izpustila? Ničde ne bi bil zaradi tega hud name. Pač pa bi jim bilo hudo, ker s tem darom niso ugodili moji želji. V naši hiši imajo eno samo skrb z menoj; da bi bila sita in zdrava, da bi se pogostokrat smejala. »Ne, samo žalostna ne, in zakaj naj bi tudi bila?«

Te dni nikakor ne utegnem skriti svoje žalosti. »Menda ti ni hudo zaradi ptic? Druge ti bomo kupili.« - »Ne, nikar,« preglasno sem rekla, začudili so se. Mati je opominjajoče pogledala očeta, kot bi hotela reči: oh, kako občutljiva je, sami živci so je, da ne boš pozabili, prostim je.

Kako naj ne bi vse poginilo okrog mene, saj je prav, da pogine. On me ne bo nikoli vzljubil, gotovo zaradi maščobe v mojih očeh, »kot da, kar naprej joksaj, zamišl, zapri oči, kaj ne veš, da tako gledajo ubite srne, takole mokrotno obupno.« Mislija mene, da bi tudi jaz tako gledala in da je to naravno. Ljudje moji, ptice! Krike in ranljive, in telo in oko vedno po majem vlačno, srce pa jim nabija in prasketa kot majcen ogenjček. Ko sem tudi tistega drugega nesla iz hiše, skupaj s kletko, je tako dostojno ležalo tam, noge je bil spovlil pose, kot bi vedel, da sta mu nogi najbolj strahotni. Kdo sta ta dva? Zame sta bila oba srednjega spola. Dvoje živih življenj, srednjega spola. Najhuje je to, ker nihče izmed nas ne utegne biti eno in vse. Od rojstva smo vsi zaznamovani. In zato sem jaz konkvavna, sama, brez njega. »Slaba si videti,« pravijo ljudje. Oči so postale še vsiljivejše. Rada bi bila plavalaska. Povejte mu, da sem lepa, mar nisem? Pravi tak, lepa sem. Recite mu, da me vsi hočejo. Stepi se bodo zanjo, takoj mu povejte, odnesite mu po trdilo o moji posebni lepoti, o kreposti pa mu nikar ne pravite, prostim vas.

Kletko sem sežalja. Oči obračunaj od mene, da me ne bi užalili s svojo radovednostjo. Da ne bi svojih slutenj posejali v moje glavo. In ne moram ugantiti njihovega potajnega občevanja zaradi moje iskrenosti. Vse bi razumeli, slaherno stopi norijo bi opravili, takih staršev ni na tem svetu, največje moje neumnosti bodo zvičajno in spretno branilo. Mogoče je, da me moje življenje. Živo življenje ženskega spola. S čim merimo življenje? Kaj bi bilo težje na skodeti tehnične, ali moje ali njegovo življenje? In če bi na svojo stran navrgla še tale dva čizka?

(Prevedel T. P.)

NAMIZNOTENIŠKI DVOBOJ V BRATISLAVI

Jugoslavija: ČSR 5:4

Češkoslovaško moštvo je vodilo že s 4:1 Jugoslovanci izgubile srečanje z 0:3

Bratislava, 13. decembra. — Šinčič je bilo v Bratislavi namiznoteniško srečanje med reprezentancama ČSR in Jugoslavije. Moška reprezentanca Jugoslavije je premagala češkoslovaško s 5:4, potem ko so Čehoslovaci vodili že s 4:1. Ženska reprezentanca ČSR je premagala Jugoslovance s 3:0.

Posamezni rezultati: Marković II. — Andrejčić 2:1 (21:17, 15:21, 21:19), Vogrinac — Vyhnanovska 1:2 (14:21, 21:18, 15:21), Hrbud — Štipek 0:2 (19:21, 13:21), Vogrinac — Andrejčić 0:2 (12:21, 17:21), Marković II. — Štipek 1:2 (20:22, 21:18, 23:25), Hrbud — Vyhnanovska 2:0 (22:20, 21:23), Vogrinac — Štipek 2:1 (21:18, 21:21, 21:18), Hrbud — Andrejčić 2:1 (13:21, 21:17, 21:17), Marković II. — Vyhnanovska 2:1 (23:21, 8:21, 21:19).

Ženske: Nikolić — Grafkova 1:2 (19:21, 21:16, 15:21), Čović — Kroupova 1:2 (21:17, 9:21, 22:24), Nikolić — Čović — Kroupova-Harvanova 1:2 (18:21, 21:18, 12:21).

V uvodnem ekshibicijskem srečanju je Marković I. premagal Polakovića z 2:0.

Praški listi poročajo o tem srečanju kot o velikem presenečenju Jugoslovancev, češ da so se predstavili kot boljše in bolj borbeno ekipo, ki je dobila že skoraj izgubljeno srečanje. »Čehoslovaški Sport« piše med drugim, da so imeli Jugoslovanci veliko oporo v 13-letnih igralcih Hrbudu in Markoviću II., hkrati pa poudarja, da je bila borba na visoki ravni.

Harangozo trenira jeseniške igralce

Jesenice, 13. dec. Jeseniški namiznoteniški klub je prav gotovo eden najbolj aktivnih klubov na Jesenicah. To je dokazal z vrsto lepih uspehov, ki jih je bil dosegel po osvoboditvi. Prvanski si je priboril vstop v zvezno namiznoteniško ligo. Da bi se uspešneje zastopali namizni tenis, so Jeseničani povabili trenerja Tibora Harangoza — najuspešnejšega trenerja v namiznem tenisu. Na Jesenicah bo osem dni treniral namiznoteniške igralce »Jesenice«, ki tekmujejo v zvezni ligi, pa tudi mladince in mladinke ter tudi pionirje. Ker je Harangozo znan kot izredno uspešen trener smo prepričani, da bodo njegova prizadevanja rodila bogate sadove.

Slalom palice — iz umetne snovi

Pri smučarjih slalomistično so ne sreče zaradi palice, ki označujejo vrata precej pogoste. Pomembnejša števila v zadnjem času je bilvi svetovni prvak Cristian Prada, ki se je v odločilni slalom palici obdržal poškodovan.

Zato so se proizvajalci športnega orodja že dlje časa ukvarjali z mislijo, da bi izdelali palice iz nezemljive umetne mase. V svojih prizadevanjih so pred kratkim uspeli.

Organizacijski komitej svetovnega prvenstva v alpskih disciplinah je pred dnevi dobil na vpogled prvo serijo takih palic. Narejene so iz umetnih steklenih vlaken, votle, nezemljive in zelo prožne. So nekoliko tanjše kot dosedanje lesene. Palice so zaradi vidljivosti pobarvane, razen tega pa opremljene s tremi barvnimi krogi, ki od katerih je najnižja v višini tekmovalne glave. Te palice imajo še to prednost, da so zelo lahke.

Predsednik komiteja za smuk in slalom pri mednarodni smučarski zvezi prof. Wolfgang je sklenil, da bo širša komisija FIS preizkusila te palice in se odločila če jih bodo uporabili na svetovnem prvenstvu v alpskih disciplinah.

Šport po svetu

Nove smuči na kolescih

Smučarji — tekači uporabljajo pri svojem poletnem treningu manjše smuči na kolescih. Te smuči so imele to napako, da so se kolesca vrtila prezhitro, nudila premalo odpora in so bile tako roke smučarskih tekačev pri suhem treningu vse preveč obremenjene.

Te hibe je odpravil finski športni novinar Alpo Koskimaa, ki je konstruiral nove smuči. Na navadne treneske smuči je pritril osem koles in uvedel še nekatere izboljšave. Nove smuči so preizkusili finski zvezni smučski trener ter znana tekača Hakulinen in Villanen. Vsi so bili mnenja, da se z novimi smučmi močno približa ritmičnemu gibanju pravega smučkega teka.

Atletinja — manek

Angleška atletinja June Paul, ki je na olimpijskih igrah v Melbourneu

»Vojvodina« v Kopru

Veliko zanimanje za njeno gostovanje tudi v Trstu

Koper, 13. dec. — Ljubitelje nogometne igre v Kopru in okolici — in teh je precej — je zelo razveselila novica o gostovanju »Vojvodine« iz Novoga Sada, člana I. zvezne lige v Kopru. Nasprotnik »Vojvodine« bo »Koper«, jesenski prvak koprske nogometne podzveze. To srečanje, ki bo 18. t. m. bo sicer za »Vojvodino« trening tekma ob njenem odhodu na turnejo po Italiji, vendar je v zvezi temu zanjo veliko zanimanje tudi pri Tržačanih, ki jo bodo, kot vse kaže, obiskali v velikem številu. »Vojvodina« bo v Italiji igrala s Sampdorrio v Genovi, z »Modeno« v

Modeni in Napolnju in Neaplju. Koprsko občinstvo pričakuje od domačih igralcev borbeno in fair igro.

Skupščina Kolesarske zveze Slovenije

V nedeljo bo v Ljubljani redna letna skupščina Kolesarske zveze Slovenije. Skupščina, ki se bo začela ob 8. uri zjutraj, bo v prostorih Sportne zveze Slovenije v Likoarjevi ulici s.

Kandidat Davos se pripravja

V švicarskem mestu Davos, ki kandidira za organizacijo svetovnega smučarskega prvenstva v letu 1962, so sklenili, da povečajo svojo dosedanja skakalnica. Po že dokončanih načrtih naj bi nova skakalnica dopuščala skoke do 100 m. Po profilu bo podobna znani skakalnici »Italia« v Cortini. Prednost nove skakalnice bo v tem, da bo dopuščala varne skoke tudi že pri dolžini

Do volj trenerjev za izvoz

Povpraševanje po avstrijskih smučarskih trenerjih v svetu je zelo veliko. Za letošnjo zimo so bili nastavljeni Pepi Grabel in Othmar Schneider kot trenerja reprezentance ZDA, Halder kot trener nemške, Senger italijanske, Zaurer norveške in Alt španske smučarske državne reprezentance. Za avstrijske trenerje pa se zanimajo še Švedi in Argentinci.

Več kot 100 km z vzpenjači

Šveca je znana kot zimskošportna turistična dežela, ki nudi svojim obiskovalcem smučarjem nešteto ugodnosti. Tako je sedaj v Švici 47 zimskošportnih središč s 97 vzpenjači različnih vrst. Skupna dolžina teh vzpenjač je 114.009 m, skupna višina, ki jo premagajo ob tej dolžini pa znaša 31.547 metrov.

Za konec še pritožbe

Ob koncu jesenskega dela conske lige je tekmovalna komisija te lige razpravljala še o pritožbah. Tako je Branik vložil pritožbo proti registraciji tekme Branik — Reka, češ da je Reka nepravilno registrirala bivšega igralca Lokomotivo Medleta. Branik se je pritožil tudi zoper registracijo srečanja z Lokomotivo in v pritožbi navaja, da je za Lokomotivo igral Lacković, bivši igralec Dinamo, češ da je ta kot bivši nesmater se nima pravice za nastop po štirih mesecih marveč po šestih. To naj bi veljalo tudi za Abadžića, prav tako bivšega člana Dinamo. Komisija je ugotovila, da oba igralca nista nastopala kot neamatery. »Ljubljana« pa se je pritožila proti srečanju z Metalcem, zaradi nepravilnosti, med drugim tudi proti Metalcemu podaljšku tekme. Tekmovalna komisija ni še ničesar odločila, ker mora zaslusiti še

I. EVROPSKO NAMIZNOTENIŠKO PRVENSTVO V BUDIMPEŠTI

VELIKA PREIZKUŠNJA NAŠE MLADE GENERACIJE

Beograd, 13. dec. Na sestanku sekretariata Namiznoteniške zveze Jugoslavije je bilo osrednje vprašanje naša udeležba na prvem evropskem prvenstvu, ki bo od 2. do 8. marca v Budimpešti. Poznano je, da je mednarodna federacija sklenila, da se bosta evropsko in svetovno prvenstvo izmenjavala vsako leto.

Za prvenstvo v Budimpešti, kategorija organizatorica je Madžarska, vlada veliko zanimanje. Madžarska namiznoteniška zveza je sporočila Namiznoteniški zvezi Jugoslavije, da bo krila stroške za tri igralce in dve igralki. Toda, naša zveza namerava poslati v Budimpešto zelo številno ekipo, po vsej verjetnosti deset igralcev in štiri ali pet igralk, kajti naš namizni tenis je v takšnem obdobju, ko je treba številni nadarjeni generaciji omogočiti vstop v močnejšo mednarodno arenosaj je izpit v močni mednarodni konkurenci na mednarodnem prvenstvu v Zagrebu, uspešno opravila. Namiznoteniška zveza Jugoslavije pa sama ne bo mogla zagotoviti odhoda te številne ekipe, marveč bo skušala to doseči ob materialni pomoči republiških zvez in klubov.

Naša reprezentanca bo določena šele prihodni mesec, po prvem zveznem turnirju, ki bo od 10. do 12. januarja

in po ekipnem ženskem ter mladinskem nacionalnem prvenstvu.

Za prvi zvezni turnir sta kandidata Beograd in Subotica. Organizatorji razpravljajo o možnosti, da bi bilo to pomembno tekmovalje v eni izmed dvoran beograjskega velešola. Turnir bo namreč zelo zanimiv, ker bodo vsi igralci, ki se bodo igrali v četrtfinale — torej med osmoricco najboljših — igrali vsak z vsakim. Na prav tak način se bo treba boriti tudi za plasman od 9. do 16. mesta. To je najboljši sistem tekmovalja, hkrati pa najbolj privlačen za občinstvo. Ekipno prvenstvo za članice in mladince bo 18. in 19. januarja v Zagrebu, a mostvena prvenstva za mladince od 17. do 19. januarja v Kranju.

Namiznoteniška zveza Madžarske je zaprosila našo Zvezo, naj po možnosti podeli stalno trofej za eno od disciplin na evropskem prvenstvu. Namiznoteniška zveza Jugoslavije je izrazila željo, da bi to prav rada storila, in sicer za zmagovalce moških dvojic, vendar pa bo morala zaprositi za finančno pomoč Zvezo športov Jugoslavije.

Namiznoteniška zveza Jugoslavije je določila žensko reprezentanco, ki bo 29. decembra v Sofiji igrala proti Bolgariji. Reprezentanco sestavljajo Dinka Nikolić, Margita Čović in Marijana Plut.

Ženska na treh frontah bo 22. dec. v Hannoveru (A reprezentanca), 21. v Budimpešti (B) in 21. dec. v Braunschweigu (mladinci). — V Moskvi bodo še letos dogradili veliko palačo plavanja, ki ima tri 25 m bazena. — Trikratni olimpijski prvak Avstrijec Toni Sailer, ki je uspešno nastopil v filmu »Košček neba«, je doživel priznanje tudi kot pevec pred zvočnikom avstrijskega radia. — Brazilski nogometni klubi bojkotirajo največji stadion na svetu, Maracanã v Rio de Janeiru (za 200.000 gledalcev), ker občinski odbor tega mesta zahteva od njih prevelike takse.

Vse v enem stavku ...

13-letna Ira Taranova v Wimbledonu

V prihodnjem letu se bodo sovjetski teniški igralci prvokrat udeležili teniškega turnirja v Wimbledonu, in sicer z nadarjeno 13-letno Iro Taranovo na čelu. — Po ukinitvi avtomobilske dirkane »hiše« Maserati sta se vozača Jean Behra (Francija) in Harry Schell (Anglija) pridružil dirkalni skupini angleške avtomobilske lovarne BRM. — Za nogometno srečanje svetovnega prvenstva med Italijo in Portugalsko, ki bo 22. decembra v Milanu, in ki ga bodo vodili jugoslovaški sodniki Damiani, Lemešić in Vasa Stefanović, vstopnice niso drage — od 500 do 400 lir. — V italijanski košarkarski ligi vodi Virtus (Bologna) in Simitenhal z 18 točkami pred klubi Feneli (Pesaro) 15, Oransoda Santu 15, Santipasta (Bologna) 15 itd. — Italijanski kolesarski šampion Fausto Coppi prihodnje leto ne bo več tekmoval za tekmovalno skupino »Carpano-Coppi«, marveč si bo poiskal drug dom. — Judy Grinham, olimpijska zmagovalka na 100 m hrbtino v Melbourneu je še danes pred televizijo demonstrirala nove pravilni slog — hrbtino delfin. — Italijanska teniška igralca Siroia in Pietrangeli sta povabljena na turnejo v Južno Afriko. — Švicarji pripravljajo alpinistično odpravo, ki naj bi prihodnje leto osvobodila 8223 m visoki Dhaulagiri v Himalaji, ki je sedaj najvišji nezavzeti vrh na svetu. — Bivši madžarski nogometni reprezentant Kocsis se ne bo vrnil v domovino, marveč bo ostal v Švici kot igralec kluba »Young Fellows«, pozneje pa kot trener. — Nogometno srečanje Nemčija : Mad-

Remi tudi z Najdorfom

Dallas, 13. dec. Na mednarodnem šahovskem turnirju v Dallasu so odigrali 11. in 12. kolo. V 11. kolu je Gilgorig remiziral z Reshevskim (ZDA) po 13. potezah, v 12. pa z Najdorfom (Argentina) po 21. potezah. V 12. kolu sta remizirala tudi Najdorf in Olafsson, kakor tudi Szabo in Janowsky. Larsen in Evans pa sta remizirala partijo iz 10. kola.

V 13. kolu sta Janowsky in Reshevski prekinila. Janowsky ima kmeta več. V prekinjeni partiji Olafsson : Larsen pa ima Larsen dva kmeta več. V prekinjeni partiji iz 10. kola je Larsen remiziral z Janowskim in prav tako z Evansom v partiji iz 11. kola.

Stanje na tabeli po 12. kolu: Reshevsky 7 (1), Gilgorig 7, Szabo 6,5, Olafsson 6, Larsen 5,5 (1), Janowsky 5, Najdorf 5, Evans 4. V 13. kolu igra Gilgorig kot črni z Olafssonom.

Matanović bo igral v Portorožu

Sofija, 13. dec. Na zločilnem troboju za mednarodni šahovski turnir si je Matanović z večerjano zmago nad Silho že zagotovil udeležbo v Portorožu, prav tako pa tudi bolgarski mednarodni mojster Neukirch. Troboj se ne bo nadaljeval.

Boksarskega srečanja z Julijsko krajino ne bo

Trst, 13. dec. — Boksarskega srečanja med reprezentancama Juljske krajine in Slovenije, ki naj bi bilo še ta mesec, brzokone ne bo. Sportno srečanje, ki je zanj vladalo veliko zanimanje zlasti v Trstu in ki se je zani navdušili tudi evropski prvak Benvenuti, ki bi se srečal z jugoslovaškim prvakom Maričem, je prepovedal Pokrajinski odbor italijanske boksarske zveze za Julijsko krajino na predlog predsednika Carla Petronija, odvnetika iz Gorice, ki je znan po svojem šovinizmu. V pismu, ki ga je odbor poslal organizatorjem dvoboja so žalivše iz let najhujše šovinistične gonje proti naši državi.

Odred z novima igralcema proti Grafičarju

V nedeljo, 15. decembra bo od 10.30 naprej na Odredovem stadionu ob Titovi cesti prijateljska nogometna tekma med prvima moštviima Odreda in Grafičarja iz Ljubljane. Kot posebno zanimivost tekme bo prvi nastop novega vratarja Odreda Mozetiča in srednjega napadalca Rojnika, ki je prišel v Ljubljano od Kladivarja iz Celja.

UPRAVA TEKSTILNE TOVARNE

»MOTVOZ IN PLATNO« - GROSUPLJE

razpisuje naslednji delovni mesti za:

STENODAKTILOGRAFA-KORESPONDENTA

z znanjem nemškega in po možnosti angleškega ali italijanskega jezika

OBRAČUN MEZD

POGOJI: za stenodaktilografa-korepondenta popolna srednja ali vsaj nižja srednja šola in nekajletna praksa, za obračun mezd srednja ekonomska ali druga ustrezna šola z nekajletno prakso. — Nastop službe je možen takoj. — Plača po tarifnem pravilniku. — Pismene ponudbe pošljite na upravo podjetja najkasneje do 23. decembra 1957.

4112

KOOPERATIVA EXPORT-IMPORT, LJUBLJANA

TITOVA ULICA ŠT. 9 • TELEFON 21-053

prodaja

osebni avtomobil

znamke »LANCIA-AURELIA«

PH 87, tipa 1955, 5 sedežni, v brezhibnem stanju

Interesenti si lahko vozilo ogledajo vsako soboto in nedeljo od 14. decembra dalje na dvorišču podjetja Avtotaksi, Ljubljana, Slomškova ulica št. 6.

4113

Nikar ne odlašajte

da vam ne bo žal! Pripravili smo

VELIKO BOGATIH NAGRAD

ki jih bodo prejeli naročniki našega lista. Pogoj je samo, da ste tri mesece naš naročnik

Žrebanje bo 15. marca 1958

Mopedi — kolesa — pralni stroji — hladilniki — električni štedilnik itd.

Takoj izpolnite naročilnico na zadnji strani in jo odpošljite.

Lahko pa naročite naš list tudi na pošti.

JAMES A MICHENER

Sajonara

ROMAN

61

Naslednji dan je Masoko-san vzela svojega ameriškega otroka in zapustila ulico; nikoli več nismo slišali o njej. Njena mati je stala sredi ulice in preklinjala hčerko, ker je povzročila nerede, druge ženske iz ulice pa so ji obračale hrbet.

To se je zgodilo v nedeljo, v ponedeljek pa je letalsko poveljstvo uradno obvestilo Joa, da mora v sredo oditi v Ameriko. Za Joa je bilo to, kakor da so ga obsodili na smrt. Našel sem ga sedečega na tleh; boščač je v ukaz. Zatem je mračno dvignil glavo in rekel:

»Zakaj moram biti kaznovan? Zakaj se moram vrniti v Združene države?«

Odgovoril sem mu:

»Tako se je zasukala žoga.«

»Ne!« je vzkliznil. »Kaj ne čaka v Ameriki?«

Skušal sem ga pomiriti:

»Zapustil boš letalstvo in našel kako delo, Kacumi pa bo kmalu prišla za teboj.«

Zalostno me je pogledal in rekel:

»Ko bi bilo res tako preprosto!«

Vse pregledavce tistega nesrečnega dne pomnim. Odpeljal sem se v Itami, da bi postoril delo v pisarni in kosil z Mikom Baileym. Tam mi je rekel:

»Moja zaveščina s Fumiko-san je oprana čisto kakor naredniška pred mesečnim pregledom. Rekla mi je, da se boji, da bi se kaj hudega pripetilo: samomor, srdito življenje, nezaklen otrok. Povedala mi je, da so se takšne stvari dogajale v njihovi družini, ker so pač aristokrat in zato si zavoljo takšnih reči neusmiljeno vzamejo življenje. O Hana-Ogi pa mi je dejala, da je pravo dekle, čvrsta in srčna.«

Nato sem se odpravil v Takarazuko po pošto in našel očetovo pismo:

»Po pomenu s tabo veliko razumneje spremljam vojne novice. Tvoja prikupna mala Butterfly ti je prav gotovo povedala o mojem obisku pri njej tisti večer. Srečen sem, da si našel tako čedno in omikano dekle. Nadejam se, da te bova z mamo kmalu videla v Lancasteru. Ponosen sem na svojega sina, ki ima na rovašu sedem sovražnih letal. Harry.«

Pozno popoldne sem ujel vlak za Osako. Vnovič sem imel priložnost, ogledati si to čudno deželo. Polja, ki sem jih videl, bil bila lahko polja, ki bi jih s Hano-Ogi obdelovala. Stari ljudje so bili njeni starši, ti okroglolični otroci pa so bili najini. In ta neskončni življenjski boj je bil tudi najin boj.

Nekoč, ko je Joe Kelly vzkliznil: »Nočem se vrniti v Ameriko,« bi ga bil skoraj udaril zavoljo tega nerodoljubnega vzkliza. Zdej, v vlaku, namenjenem v Takarazuko, sem doumel, da imam lahko več domov, eden izmed njih pa je v tej deželi, pa naj je še tako nenavadna, v kateri sem prvokrat spoznal, da morem skupaj s svojo ženo postati del nesmrtnega popotovanja ljudi po obliči zemlje: staršev, oračev, graditeljev, borec in naposled umirajočih, vračajočih se v zemljo.

In to strastno vznemirjenost sem odkril v Hana-Ogini domovini in zame, patriotično vzgojenega ameriškega častnika, so ta prenaseljena polja med Takarazuko in Osako, nepomembni prekopi, borne hišice, rogovnice in postelje v njih postale za vedno eden mojih domov.

To občutje me je spremljalo tudi, ko sem stopal v tem poletnem popoldnevu po ulicah Osake in zagledal v izložbi neke trgovine portret klasične japonske lepote v lesorezu. Cel gozd črnih las je imela in velike rumene glavnice in sponjnjala me je na obisk v muzeju v Kjoti. Instinktivno sem stopil v trgovinico in se priklonil lastniku.

»Imate morda kako Hana-Ogino sliko?« sem vprašal. »Rad bi jo odnesel s seboj, ko bom zapustil Japonsko.« Na trgovčevem obrazu sem razbral, da ne zna angleški. Toda pihel je na ulico in se kmalu vrnil z eno izmed tistih deklet, ki so se naučile angleščine od ameriških vojakov.

»Kaj želite, major?« je vprašala.

»Hano-Ogino sliko bi imel rad.«

»Ah, so desu-ka«. Trgovčev je skočil k neke-mu zaboji in se brž vrnil s šestimi bleščočimi fotografijami, ki so jih prodajali v Takarazuki. Na treh je bila Hana-Ogi upodobljena kot šejk, beneški gondoljer in kitajski princ, na ostalih treh pa kot prijeten fant. Globoko sem se priklonil, rekoč:

»Nisem mislil na tole Hano-Ogi. Mislil sem na...« in pri tem pokazal sliko v izložbi.

»Soka!« je vzkliznil trgovčev.

»Ah soka, soka«, je vzkliznilo tudi dekle in tako sta oba po svoje pokazala, da me imata za prijatelja, ker hočem imeti takšno sliko. Dva brezposelna, ki sta postavala v trgovinici, sta se približala, vtem ko je trgovčev brskal po kupu slik. Naposled je privleke na dan čudovito podobo z ozadjem, ki se je prelavilo iz svetlega v temno, in na sliki je bila upodobljena Hana-Ogi na dan povratka v zelene kletke Jošivare: slavljena, z veliko iglo v lasih in naštevlinimi kimonu na sebi. Oči je imela izrazito poševne in podčrtane z modrilom, zobe oglenočne, lasje okrog senc pa so ji padali na lica. Pripadala je vsem časom, bila je Japonka.

Dekle z ulice mi je reklo:

»Slika ni original. To je samo kopija. Toda zelo stara. Nemara sto let.«

Ljudje, ki so me opazovali, so globoko zavzdihnil in me pozdravili, ko sem odnesel s seboj ta živi spomin na Hano-Ogi.

DNEVNE NOVICE

Okraini strelski odbor Ljubljana prireja v počastitev Dneva armije 22. decembra t. l. z začetkom ob 9. uri tradicionalni patrolni tek s streljanjem za prehodni pokal Franja Pera...

KONCERTI

V ponedeljek, 16. t. m. koncert za rdeči abonma MUSIKA VIVA. Solist fagotist Ivan Turšič iz Beograda, dirigent Bogo Leskovic. Spored: Petras - IV. koncert za godala, Jacob Gorjan - Koncert za fagot in orkester Ramova - III. simfonija.

GLEDALISCA

Sobota, 14. dec. ob 19.30: Goodrich-Hackett: »Dnevnik Ane Frank«. Izven in za podeljeje. (Vstopnice so že v prodaji.)

Nedelja, 15. dec. ob 18: Golia: »Jurček«. Mladinska predstava. Izven in za podeljeje. (Vstopnice so že v prodaji.)

Ob 19.30: Axelrod: »Sedem let skomin«. Izven in za podeljeje. (Vstopnice so že v prodaji.)

Jutri popoldne bo v Drami uprizorjena Golljeva otroška igra »Jurček«. Za to predstavo veljajo tudi vstopnice, kupljene za »Jurčka« 1. decembra. Ostale vstopnice so že v prodaji pri dnevnih blaginjah in Operi.

Sobota, 14. dec. ob 19.30: Verdi: »Traviata«. Izven in za podeljeje.

Nedelja, 15. dec. ob 19.30: Verdi: »Trubadur«. Izven in za podeljeje.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža

Sobota, 14. dec. ob 20.30: Večer v čitalnici. Gostovanje v Trstu.

Nedelja, 15. dec. ob 18: Večer v čitalnici. Gostovanje v Trstu.

Torek, 17. dec. ob 20: Nušič: »Dr. Abonma LMS I.

Sreda, 18. dec. ob 20: Evreinov: »Komedia o sreči«. Abonma red Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 14. dec. ob 20: Scheinpflugova: »Okence«. (Zgodba profesorja Johaneka.) Veseloliga. Izven.

Nedelja, 15. dec. ob 18: Nestroy: »Nič ni tako skrivno, da ne bi postal očito«. Veseloliga z godbo in petjem. Popoldanska predstava. Izven.

Ob 20: Scheinpflugova: »Okence«. (Zgodba profesorja Johaneka.) Veseloliga. Večerna predstava. Izven.

Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezervirajte telefon 32-650.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIONETE

Levstikov (Sentjakobski) trg št. 2

Sobota, 14. dec. ob 20.30: F. Bevk: »Lenuh Polčuha«. Za odrasle.

Nedelja, 15. dec. ob 11: V. Cinybulk-Dežman: »Igračke na cestah«.

Ob 15: V. Cinybulk-Dežman: »Igračke na cestah«.

ROČNE LUTKE Resljeva c. 36

Nedelja, 15. dec. ob 17: A. Papler: »Hudobni graščaki«.

Prodaja vstopnic od srede dalje

KPD gluhih »Vita Zupančič« priredi večer narodnih plesov in kol, baleta, ritmične, pantomime in recitacij v Kopru v soboto 14. decembra ob 17 in 20 v Gledališki dvorani, v Izoli v nedeljo, 15. decembra ob 16 v sindikalni dvorani, v Piranu v nedeljo, 15. decembra ob 20 v gledališki dvorani. Sodeluje tamburški kvintet Akademске folklorne skupine France Maroit iz Ljubljane. Vabljeni!

4123

VESTI IZ KRANJA

KINO »STORZIC«: ameriški barvni cinemascope film »Rihard Levjeserčič«. Predstava ob 19.45, ob 18 in 20.

»TRIGLAV«: premiera ameriškega filma »Onstran gozda«. Predstava ob 19. uri.

»SVOBODA«: italijanski barvni film »Teodora«. Predstavi ob 18 in 20.

»NAKLO«: amer. barvni film »Vzhodno od raja«.

Z BLEDA

KINO »Trenutki obupa«. Ameriški film: »Trenutki obupa«.

KINO MURSKA SOBOTA »PARK«: ameriški barvni film »Poslednji sepi videl Pariz«. Predstava ob 20.

Vesti z Jesenic in okolice

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 14. dec. ob 19.30: George Axelrod: »Sedem let skomin«. Romančna komedija v 3 dejanjih.

Nedelja, 15. dec. ob 19.30: George Axelrod: »Sedem let skomin«.

Zveze z vlakmi so ugodne.

KINO »PLAVZ«: italijanski barvni film »Plavz«. Predstavi ob 18 in 20.

»RADIO«: premiera slovenskega filma »Ne čakaj na maj«. Predstavi ob 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 16 ure dalje.

»ZIROVNICA«: angleški film »Madletne«. Predstava ob 19.30.

»DOVJE MOJSTRANA«: italijani. film »V znamenju Venere«. Predstava ob 19.30.

»KOROŠKA BELA«: slovenski film »Ne čakaj na maj«. Predstava ob 19.

VESTI IZ TREBEVLJ

KINO »DELAVSKI DOM«: italijanski film »Skoda, da si takšna«.

KINO »SVOBODA II«: jugoslovanski film »Mali človek«.

CELJSKE VESTI

SLOV. LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Sobota, 21. dec. ob 18: Pavel Golia: »Jurček«. Zaključena predstava za I. osnovno šolo.

Nedelja, 22. dec. ob 18: Pavel Golia: »Jurček«. Izven abonmaja - po znižanih cenah.

Ob 19.30: Pavel Golia: »Jurček«. Izven abonmaja po znižanih cenah.

KINO »UNION«: češki barvni film »Kam in kod«.

»METROPOL«: ameriški barvni film »Petorica iz ulice Barske«.

IZ ZALCA

KINO Ameriški barvni film: »Rob Roy«.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO Francoski film: »Lucrecija Borgtja«.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ

Sobota, 14. dec. ob 20: K. Čašule: »Veja v vetru«. Red Sobota in izven.

Nedelja, 15. dec. ob 15: E. Frelih: »Vrni se je«. Gostovanje v Veliki Nedelji.

Nedelja, 15. dec. ob 20: E. Frelih: »Vrni se je«. Abonma in izven. Gostovanje v Središču.

Ponedeljek, 16. dec. ob 18: J. Zigon: »Svoje glavo«. Predstava DPD Svoboda Ptuj.

Ponedeljek, 16. dec. ob 20: J. Zigon: »Svoje glavo«. Predstava DPD Svoboda Ptuj. Pireditev v gledališču.

MESTNI KINO PTUJ

Italijanski barvni film: »Odisej«. Predstave ob 16, 18 in 20.

RADIO LJUBLJANA

Spored za soboto, 14. decembra

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55.

5.00-8.00 Dobro jutro (pisan glasbeni spored) - 8.30-8.40 Reklame - 8.40-8.45 Naš jedilnik - 8.05 Lepa, znane melodije - 8.55 Iz folklornih zapiskov (Izjava akademске folklorne skupina »France Maroit«) - 9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo (ponovitev): Ko ti sladko spi... 9.30 Instrumenti se vam predstavljajo - 10.10 Dopoldanski koncert - 11.00 Pionirski tednik - 11.15 Domači napipi - 12.00 Opoldanski operni koncert - 12.30 Kmečka univerza - I. Jurak: Delo žena in mladih združnikov v kmetijski proizvodnji - 12.40 Pojo in igrajo Kilima Hawalians - 13.15 Zabavni potpuri - 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 S knjižnega trga - 16.00 Glasbene uganke - 17.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedu - 17.30 Sprehod po Figallu (francoska zabavna glasba) - 18.00 Okno v svet - Rio del Oro in Infi - 18.15 Slovenski in hrvaški zbori in samospeli - 18.45 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori - 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00-22.00 Za prijatelje konec tedna (spored zabavnih melodij) - vmes ob 20.30-21.15 »Korajža velja« (prenos televizijske nagradne ugankarske oddaje)

II. program (na valu 202,1 m in 98,9 mHz)

14.00 Zabavni zvoki - 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila - 15.35-16.00 Felix Mendelsohn: 3. simfonija, »Škotska« - 22.15-24.00 Zapislimoi

TELEVIZIJA

16.00 Mladinska oddaja - 17.10 Cesta (reportaža o prometnih problemih na naših cestah) - 17.30 Sport v soboto (razgovor novinarjev o nedeljskih športnih dogodkih) - 20.00 TV dnevnik - 20.15 Dokumentarni film: Jesen v Parizu - Filmsko pismo Boštjana Hladnika iz Pariza - 20.30 Korajža velja (televizijska nagradna ugankarska oddaja za posameznike in moštva) - 21.15 Dubrovniške poletne igre (dokumentarni film) - 22.00 Nočni variete - Zabavno-glasbena oddaja

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA

Sobota, 14. decembra 1957 lekarna »Tabor« - Trg Revolucije.

Nedelja, 15. decembra 1957 lekarna »Melje« - Meljska c. 2.

KINO / »UNION«: Zaprt.

»PARTIZAN«: jugoslovanski film »Zil denar«.

»UDARNIK«: Amer. vstavljen film »Ura obupa«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota, 14. dec. ob 15: Verdi: »Aida«. Zaključena predstava za prosvetne delavce okraja Maribor.

Ob 19.30: Lorca: »Dom Bernarda Albe«. Izven.

Nedelja, 15. dec. ob 15: Lorca: »Dom Bernarda Albe«. Zadržlj. Izven.

Ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Gostovanje na Ravnah na Koroškem.

DROBNI OGLASI

PRODAM gramatično harmoniko, 80 basov. Naslov v podružnici I. št. pravice, Celje. C. 228

IZGUBLJENA je bila v noči 10. dec. rjava usnjena aktovka z usnjnimi rokavicami in očali. Pošten najditelj naj jo odda na oglasni oddelek LP proti nagradi!

STANOVANJE DOBI pridno in pošteno dekle, vajeno dela za pomoč v gospodinjstvu in dela na vrtni uri dnevnice. Ponudbe na oglasni odd. pod »Vizmarje«.

SKLADIŠČE 100-200 kv. metrov površine v mestu ali bližnji okolici. Ponudbe na Exportprojekt, Ljubljana, Cankarjeva 4, p. predal 344, tel. 20-282. 4143

ZVEZA GLUHIH JUGOSLAVIJE, Glavni odbor za Slovenijo razpisuje mesto direktorja svojega gospodarstva. Pogoji: dovršena ekonomska šola in 5 let prakse na vodilnem delovnem mestu, ali nedovršena srednja šola in 10 let prakse na vodilnem delovnem mestu. Ponudbe pošlji do 21. dec. 1957. Glavnemu odboru Zveze gluhih za Slovenijo, Ljubljana, Vidovdanska 14. 4121

ISČEMO POVERJENKE za pridobivanje naročnikov na revijo MANEKEN letnik 1958 za vse kraje Slovenije. Zasluge dobre! Interesenti naj se javijo pisмено ali osebno na Upravo revije MANEKEN, Ljubljana, Titova cesta 52/A, Akademski kolegij, telefon 32.926. 4126

ADMINISTRATIVNE MOČI za razna dela v računovodstvu in na drugih delovnih mestih sprejemno. Pogoj: Srednja šola in praksa ter po možnosti znanje stenografije in strojepisja. Plača po dogovoru. Ponudbe pošlji pod šifro »Dogovor«. 4148

KOROŠKI ŠTUDENT v zadnjem letu študija isče gostinsko podjetje, menzo ali kako drugo ustanovo ali zasebnika, ki bi mu lahko s hrano ali kako drugače pomagal dokončati študij. Obvestilo pošljite v oglasni oddelek lista pod »Koroški študent«. 4126

PROSTORNO ENOSOBNO STANOVANJE s šrambo in drvarnico, velika kuhinja je pregrajena v kabinet, zamenjan za dvosobno ali večje. Ogled V. H. Rožna dolina, Cesta V/24.

PRODAM REVIJE: »Novi svet« in »Naša sodobnost« od 1946 do 1955. leta - vsi izvodi lepo vezani; »Bored« - 1. in 2. letnik, vezan; »Vražanja naših dni« - komplet in vezan; »Slovenski knjižni trg« - 1948/49/50/51/52 in »Knjižna« 54/55/56/57; »Tovariš« - nevezan, prvi štirje letniki; »Jezik in slovstvo« - prvi, drugi in tretji letnik, nevezan. Vprašati: V. H. Rožna dolina Cesta V/24.

ZDRAVSTVENI DOM DOMŽALE

razpisuje naslednji mesti za:

medicinsko sestro zobotehniko

Plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku o plačah Zdravstvenega doma Domžale. Nastop službe takoj. Ponudbe pošljite upravi Zdravstvenega doma Domžale. 4132

Upravni odbor Kmetijskega gospodarstva ZRKOVCI - MARIBOR razpisuje mesto

računovodje

Pogoji: višja ali srednješolska izobrazba z večletno samostojno prakso. - Nastop službe s 1. marcem 1958. - Interesenti naj se javijo pisмено ali osebno pri upravi podjetja najkasneje do 27. decembra 1957. - Plača določena po tarifnem pravilniku. M 479

Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo

Casopisni oddelek »DELAVSKE ENOTNOSTI« Ljubljana

razpisuje delovna mesta za: upravnika

Pogoji: najmanj srednja ekonomska šola in praksa v upravno-komercialnih poslih

finančnega knjigovodjo honorarnega samostojnega tajnico uredništva

Pogoji: samostojno vodenje administracije z znanjem strojepisja

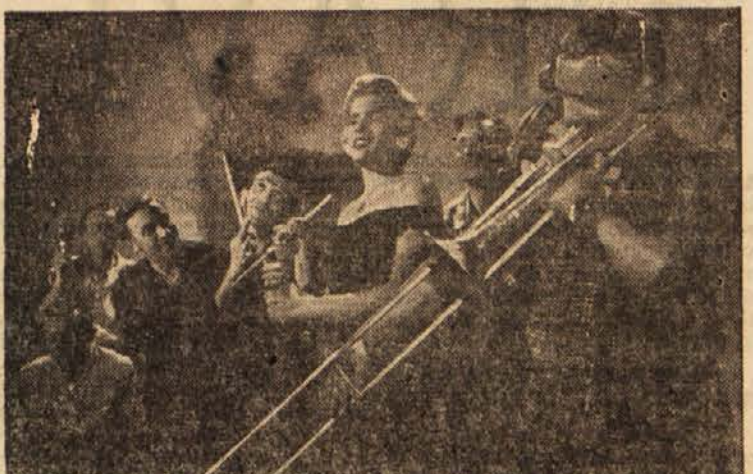
strojepisko prvega razreda

Nastop službe takoj! Plača po dogovoru (v okviru predpisov). Interesenti naj pošljejo ponudbe s kratkim življenjepisom na Upravo »Delavske enotnosti«, Ljubljana, Čufarjeva 3 (Poštni predal 284).

KINO »UNION«

Jugoslovanski film

»V SOBOTO ZVEČER«

Tednik: Prvi slovenski festival telesne kulture. Predstave ob 16, 18 in 21. Ob 10 je matineja ameriškega barvnega filma »Plamen opoldne«. Ob 21 premiera francoskega barvnega filma »Svet tišine«. Film je bil nagraden s prvo nagrado na lanskoletnem festivalu v Cannesu.

KINO »KOMUNA«: poljski film »Kanal«. Tednik: pri prvih dveh predstavah: Dinar na dinar. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »SLOGA«: premiera meh. filma »Ne zanikam svoje preteklosti«. Tednik: F. N. 50. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »VIC«: franc. zabavni film »Julietta«. Tednik: F. N. 50. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9 do 11 in od 14 dalje.

Mladinski kino LJUDSKE MILICE, Kotnikova 8; poljski film »Friedrik Chopin«. Predstavi vsak dan ob 19 in 15.

KINO »LITOSTROJ«: ameriški film »Marty«. Predstava ob 20.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

»POSLEDNJI APAČ«

Tednik. V glavni vlogi Burt Lancaster in Gene Peters. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

V glavni vlogi: Clark Gable, Loretta Young. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes, jutri francoski film »Heroji so utrujeni«.

KINO »SISKA«

Ameriški film

»KLIC DIVJINE«

V glavni vlogi: Clark Gable, Loretta Young. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes, jutri francoski film »Heroji so utrujeni«.

KMETIJSKO GOSPODARSTVO VOJNIK

razpisuje

prvo javno pismeno LICITACIJO

za oddajo gradbenih in obrtniških del hmeljskih sušilnic v Vojniku

Predračunska vsota vseh del znaša 15.360.000 dinarjev. Rok za dovršitev vseh del je 15. julij 1958.

Licitacija bo dne 26. decembra 1957 ob 10. uri v prostorih Kmetijskega gospodarstva Vojnik v Vojniku št. 2.

Tehnična dokumentacija je na razpolago pri investitorju, Kmetijsko gospodarstvo Vojnik, ob delavniških od 8. do 12. ure.

Varščina, ki jo mora ponudnik položiti, znaša 1% od predračunske vsote, t. j. 153.600 din. Ponudniki morajo ponudbe taksirati z občinsko takso v Vojniku in priložiti potrdilo o tem.

Upravni odbor KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA VOJNIK

4120

»PRUGA«

podjetje za promet z železniškim in gradbenim materialom BEOGRAD

je preselilo direkcijo podjetja iz Knez Mihajlove ulice št. 50 v lastno palačo »PRUGE«, JAKSIČEVA ULICA št. 8 (pri Akademiji znanosti)

Telefoni: Centrala 21-577, 21-578, 21-592 in 21-593

Glavni direktor 26-495

Direktor za splošne in pravne zadeve 25-500

Komercialni direktor 21-412

Finančni direktor 26-965

Oddelek za gradbeni material 26-534

Oddelek za železniški material 21-170

Oddelek za črno metalurgijo, metale in vijake 20-716

Skladnišča podjetja »PRUGE« so na Dunavu - Tadeuša Korošček št. 9 in 11.

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Petkovskovo nabrežje 25

Poštni predal 42

Odrežite in nam pošljite

MARIJA DOLNIČAR

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo 15. t. m. ob 13. uri izpred pokop. na Višju. Do pogreba leži na svojem domu Cesta na Brdo 86.

Ljubljana, 13. dec. 1957.

Zaljubljeni mož Franc, hčere in sin ter ostalo sorodstvo.

MARIJA DOLNIČAR

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo 15. t. m. ob 13. uri izpred pokop. na Višju. Do pogreba leži na svojem domu Cesta na Brdo 86.

Ljubljana, 13. dec. 1957.

Zaljubljeni mož Franc, hčere in sin ter ostalo sorodstvo.

MARIJA DOLNIČAR

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo 15. t. m. ob 13. uri izpred pokop. na Višju. Do pogreba leži na svojem domu Cesta na Brdo 86.

Ljubljana, 13. dec. 1957.

Zaljubljeni mož Franc, hčere in sin ter ostalo sorodstvo.

MARIJA DOLNIČAR

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo 15. t. m. ob 13. uri izpred pokop. na Višju. Do pogreba leži na svojem domu Cesta na Brdo 86.

Ljubljana, 13. dec. 1957.

PRAVI BABILON

Prav bujno fantazijo in nekakšen šesti čut bi morali imeti, če bi se nenadoma znašli za »kulisami« televizije in se hoteli znajti v tem svetu, ki je po svojem vzdušju podoben vzdušju filmskih ateljejev in vendar spet zelo različen od tega. »Bi stopili malo za kulise?«

TV IN FILM — BRATA NA SKUPNIH IN LOČENIH POTEH

Obdelava snovi za televizijske oddaje je nekaj časa podobna in skoraj enaka obdelavi za film. Sinopsis (kratka vsebina), scenarij in snemalna knjiga so za film in televizijo že kar ustaljene »stopničke«. Potem režiserjevo delo, vaje izvajalcev, študij posameznih vlog in vzporedno delo različnih sodelavcev. Tukaj pa se pot loči. Skarje pri filmu lahko še marsikaj popravijo. Razen tega lahko posamezne scene po potrebi tudi pozneje v nedogled ponavljajo. Iz televizijske snemalne kamere pa gre oddaja naravnost v svet, v številna miniaturna gledališča — televizijske sprejemnike, med ljudi. In gledalci po navadi ne poznajo milosti.

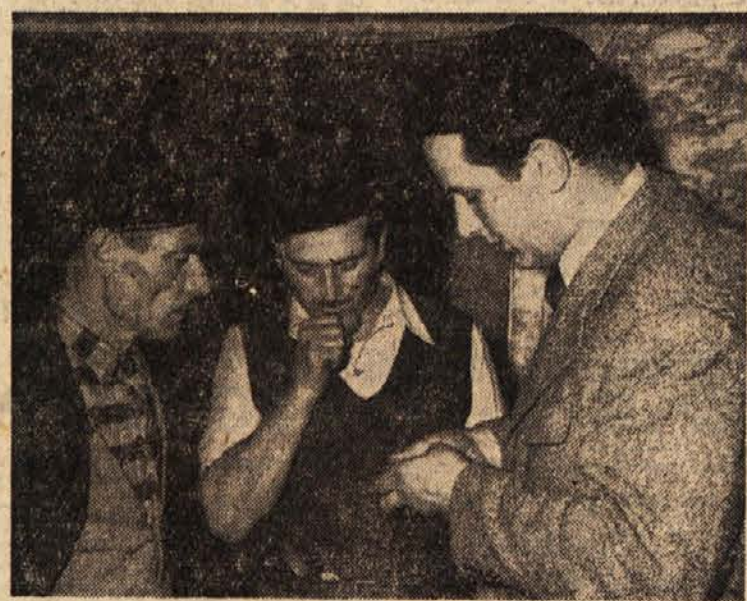
»ŽIVO« IN »MRTVO« NA TELEVIZIJI

Na sploh so televizijske oddaje RTV Ljubljana »žive«. To pomeni, da hkrati ko na zaslonu televizijskega sprejemnika opazujemo oddajo, v studiju pred kamero izvajalci tudi nastopajo. Vnaprej posnetih oddaj (na film, magnetofonski trak) naša domača televizija doslej še ni oddajala. Potemtakem film v našem televizijskem sporedu pomeni le nekaj odstotkov celotnega programa.

TV SKRIVNOSTI PO OVINKIH

»Ena, tri, mikser (tako pravijo slikovnim oziroma tonskim tehni-

kom) gremo!« Nekam zagonetno, kajne. Vendar so to običajne besede, zadnja navodila TV režiserja snemalca pri prvi in tretji TV kameri in nekomu izmed tehnikov v režiji. Kaj delajo tam? Na videz nič težavnega, pa vendar je od spretnosti »video« (svetlobnih) in »audio« (tonskih) tehnikov še največ odvisno. Majhna nepazljivost in na dolgotrajne in skrbne priprave mnogih ljudi bi padla temna senca neznanja in površnosti. In kaj delajo tehniki? »Mešajo program«, bi pojasnili strokovnjaki. Za nas, ki pa to nismo,

Kakor v filmskih ateljejih, tako je tudi v televizijskem studiju treba postaviti kulise in izdelati še kopico drugih malenkosti, ki jih potrebujejo na sceni. Vsa ta dela je vodil arhitekt Vladimir Mušič, ki ga vidimo na sliki v razgovoru s tovarišema, ki sta morala, kakor vsi ostali, ki sodelujejo pri televizijskih oddajah, prenekaterikrat razumeti, koliko živcev lahko požre pol ure televizijskega programa.

so pojasnili, da v režiji tehniki izbirajo najboljše posnetke posameznih snemalnih kamer (pri nas iz treh) in jih po režiserjevih navodilih posredujejo prek usmerjalne mikrovalovne zveze-linka naprej v oddajnik na Krvavcu. Podobno delo opravljajo tudi tonski tehniki. Ljubljanski TV zvočni signal pa ima zdaj, ko se vrste oddaje iz improviziranega studija v zgornji dvorani Akademskega kolegija, precej »daljšo« pot. Iz režije gre namreč naprej v radio dom, odtod na Grad, kjer ga UKV oddajnik posreduje svojemu mlaj-

šemu televizijskemu bratu na Krvavcu.

»BABILON« ALI »NAJVEČJI CIRKUS NA SVETU«

Radi verjamemo besedam nekaterih ljudi, ki sodelujejo pri televizijskih oddajah, da je zanje televizija »Pravi Babilon« ali pa vsaj »največji cirkus sveta«. Toliko nenehnega dela, iznajdljivosti in jeklenih živcev terja delo za televizijo, da si vsak »televizijec« kar oddahne, ko je oddaja pri kraju. Seveda so pri takšnem bliskovitem tempu dela mogoči in tudi pogosti razni spodrsiljaji. Prav je, če jih mladim ljudem — pri Ljubljanski televiziji so zaposleni do malega mladi ljudje — ki zdaj na naša tla presajajo dete dvajsetega stoletja — televizijo, že spričo njih obilnega truda oprostimo. Posebno še, ker jih je zelo zelo malo. mg

Kratek sprehod za kulisami oddaj Radiotelevizije Ljubljana

»Televizijski babilon« bi bil bržčas še hušji, če se ne bi vse, kar je s televizijo v zvezi, vendarle zasulo okrog tajnice ljubljanske televizije, ki jo vidimo na sliki.

Obleka »spravi me dol«

Do prave vsemirske zaščitne obleke je še dolga pot

- Ljudje, ki utirajo človeku pot v vesolje, bodo morali odstraniti vrsto težav, med katerimi ne gre omenjati na zadnjem mestu primerne vsemirske obleke, zakaj
- potnikom bo treba zagotoviti, da bo njihov organizem dovolj nemoten tudi v primeru, če bodo stopili iz kabin, torej ne le v notranjosti vsemirskih ladij. Precej teh
- problemov morajo razvozlati že tisti, ki pripravljajo primerne obleke za pilote, katerih letala se z veliko hitrostjo povzpne visoko v zemeljsko atmosfero, kjer je zrak že močno razredčen.

Znano je na primer, da voda zavre visoko v planinah prej kot na ravnini, ker je tam zgoraj redkejši zrak in torej tudi nižji zračni pritisk. Če bi to spoznanje prenesli v višino 20 km nad zemeljsko površino, bi ugotovili, da bi tam že zavrela kri v nezaščitenem človeškem organizmu. In vse to morajo urediti, preden pošljejo moderno letalo visoko v atmosfero.

Pred kratkim so pokazali strokovnjaki ameriškega letalstva takšno višinsko obleko, ki jo je izdelal David Clark. Seveda pa je konstruktor takoj povedal, da bi se s to obleko še nihče ne mogel sprehajati na primer po Lunini površini, ker bi ne bila dovolj močna spričo tamkajšnje-

ga brezračnega prostora. Obleka je dvodelna, in sicer je zunanja plast iz neprodušne snovi, pre-

Poskusni pilot v obleki z vzdevkom »spravi me dol«

vlečene z aluminijem, ki odbija sončne in radioaktivne žarke, nastale na primer pri eksploziji atomske bombe, notranja pa je

obleka ohlapno na pilotu, brž ko pa je kaj narobe — če se na primer zaradi kake okvare v kabini zniža zračni pritisk — kisik avtomatično napihne obleko. Pilot mora pritisniti na gumb, se pravi, odpreti ventil kisikove jeklenke, iz neprodušnega nylona. Notranji del je krojen tako, da se tesno prilaga nosilcu. Rokavi seveda niso prišiti, marveč varjeni po posebnem postopku, da se »šivi« pri pregibanju ne zatrgajo, ker bi to pomenilo skorajšen konec višinskega pilota. Med ti dve plasti je mogoče spravi kisik ali pa hladni zrak, če je v pilotovi kabini prevroč.

Dokler je vse v redu, leži ta iz katere je cev naravnana v njegovo obleko. Isti trenutek začno delovati razne aparature, na primer instrumenti za merjenje zračnega pritiska znotraj obleke. Če obleka deluje brezhibno, pilot torej ostane živ, čeprav je okoli njega praznina, ali vsaj toliko prisen, da lahko usmeri letalo proti Zemlji, dokler ne pride v višino, kjer je zračni pritisk normalen. Navsezadnje pa pilotu preostane še ena možnost: pritisne na vzvod, ki ga požene iz letala, da začne padati, medtem pa se odpre padalo. Napihnjena obleka ga varuje med poletom proti zračnim plastem z znosnim pritiskom.

Spričo teh lastnosti so dali tej pilotski obleki tudi svojevrsten vzdevek »spravi me dol«. Za raziskovanje Meseca ali drugih planetov bodo ljudje seveda morali imeti znatno boljše zaščitno obleko. Ker je opisana obleka namenjena predvsem pilotom na višinske polete, ni ukrojena tako, da bi bilo v njej mogoče jesti, prav tako tudi ni predvidena možnost za uporabo sapitarnih naprav.

In še nekaj bo treba urediti na razvojni poti k »vsemirski obleki«: če bi se človek v kozmonezoni, imenovanem »spravi me dol«, izpostavil v brezračnem prostoru sončnim žarkom, bi se verjetno spregel po eni in hkrati zmrznil na drugi strani. »Spravi me dol« je torej povsem zanesljiva le za sedenje pilote, ki z najmodernejšimi letali dosegajo komaj 20 km višine.

GLASOVI V MORSKIH GLOBINAH

Delfin ima radarski sistem — Ugotovitve strokovnjakov za fiziološko akustiko

Oceanske globine so precej hrupne za tistega, ki lahko zaznava »mrmranje« rib in »klic« delfinov. Te živali se sporazume-

Pisano igro zgodovinskih noš so uprizorile berlinske gimnazijke. Na sliki: angleška dama iz 18. in vinu vdani francoski kavalir iz 17. stoletja sta se hkrati znašla na odru.

vajo s posebnim »radarjem«, kakor je rečeno v najnovejšem poročilu UNESCO o rezultatih raziskav ameriških strokovnjakov za »fiziološko akustiko«. To so ljudje, ki proučujejo živalsko »govorico« in se trudijo, da bi razvozlati živalska »sporočila«.

Znanstveniki so ugotovili, da ribe »z mrmranjem odgovorijo na zunanje dražljaje«. Spet drugi pravijo, da imajo delfini poseben radarski sistem. Zvoke oddajajo, kadar naletijo na ribe ali če odkrijejo pod morskjo gladino kakšno oviro. Oboji se sklicujejo na izkušnje posadk ameriških podmornic, ki se jim je dogajalo, da so po radiu ujele najrazličnejše zvoke, o katerih so menili, da prihajajo od kakšne posebne ladje. Potem ko so ugotovili, da ni v bližini prav nobenega plovnega objekta, jim je ostalo kot edina razlaga le še to, da oddaja zvoke živalski svet morskih globin. Mikrofon, za ugotavljanje podmornic so ujeli šume, ki so jih po kasnejših ugotovitvah povzročali raki, kadar požirajo hrano.

Razen tega, da prisluškujejo oceanskim šumom, znanstveniki prav tako proučujejo ptičje petje in pomen posameznih glasov. Profesor Busnel s francoskega nacionalnega inštituta za kmetijske raziskave na primer z magnetofonom proučuje krakanje vran. Napravil je takle poskus: pod

drevo, na katerem so spale vrane, je skrnil magnetofon in vključil tisti del traku, na katerem so bili posneti kriki prestrašenih vran. Ptice so poprej počivale, ob tem znaku pa so se takoj razletele. Francozi nameravajo prihodnje leto po podobni metodi zaščititi žetev.

Ali bodo slepi gledali?

Elektronske naprave naj bi slepim nadomestile vid

Zenska, ki je slepa že osemnajst let, je s pomočjo žice v možganih zaznala prve bližnje svetlobe. Zdravnik meni, da bo medicinska znanost s podobnimi napravami tako izboljšala sedanji aparat, da bodo že čez pet let skoraj vsi slepi ljudje lahko videli s pomočjo električnih impulzov, ki bodo delovali na centre njihovega vida v možganih.

»Ta aparat bo nekako podoben najmodernejšemu radarju, vendar bo hkrati tudi televizijski sprejemnik,« je povedal nevrolog dr. John Button, kot je pred kratkim zapisal neki newyorški list. Njegova pacientka je 35-letna Betty Corstorphine, ki že osemnajst let ne vidi zaradi tumorja. Cira ni mogoče operirati, pritiska pa na njen vidni živec. Po daljšem premisleku je pristala na poskuse, ki so se začeli pred nekaj tedni v eni izmed bolnišnic Los Angelesa.

»Saj vidim svetlobo,« je rekla slepa zenska, ko so bile žice v njenih možganih spojene s fotoelektrično celico. »Videla sem bližnje svetlobe, kakršno daje električna žarnica. Spet drugič sem videla sivkast mrak, ki nastane, kadar v sobi z delno svetlobo utrno električno luč.«

Buttonovi poskusi odpirajo vrata novi možnosti: slepi ljudje bi spregledali s pomočjo elektronskih naprav. »Prepričan sem, da bo znanost že v najbližji bodočnosti uspeła na tem področju,« pravi dr. Button, poskus pa je v kratkem potekal takole: Betty Corstorphineovi so spravili v možgane tanke žice, ki so komaj polovico tako debele kot človeški lasje. Žice so ji vtaknili skozi luknjice okoli 2,5 cm v zadnji del možganov od vidnega centra. Potem so jih spojili s ojačevalci, na katerih drugem kon-

cu je bila fotoelektrična celica. Zdravnik je domneval, da bo fotoelektrična celica prestregla svetlobo in jo spremenila v električni tok, ki bo vplival na možgane. Poskus so delali v temni sobi, pacientka je opazila svetlobne bližnje 40-patne žarnice. Napravo bo treba izpopolniti, pravi dr. Button, da bo posedovala svetlobne slike, ki se bodo potem kot pri televiziji spreminjale v električni tok.

LIČINKA Z ŽIVO HRANO

Ne le čebele, mravlje in termiti, marveč tudi ose, ki živijo v pesku, imajo po ugotovitvah nizozemca Baerensa močno razvit smisel za življenje v skupnosti. Ko je Baerens postregel s svojimi spoznanji, podprtimi s slikami, so ostrmeli malonsi naravoslovci po svetu.

Za svoj zarod vrta ta osa — *ammophila campestris* — v zem-

ljo luknjo, ujame metuljevo gosamo to, marveč da osa ravna po senico, jo ohromi z vbodljivim spodnji, mehkejši del oklepa, jo se odpravlja ta osa v določenih časovnih presledkih na inšpekcijsko potovanje po zvrtnih luknjicah ter si natančno ogleda razvoj in rast svojega potomstva. Če gosenica uide, osja mati brž ugotovi, ali potrebuje ličinka novo »živó skladišče«, in tudi takoj kacija. Baerens po trdi, da ni poskrbi za nadomestek.

NAROČILNICA

Podpisani _____ kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico«, »Ljubljanski dnevnik«, in prostim, da mi jo začnete s _____ redno pošiljati (neustrezno prečrtajte).

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

Podpis _____

Odrežite in nam pošljite